

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Bakalářská práce

Přestupkové řízení ve věcech občanského soužití

Andrea Petrová

© 2020 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Andrea Petrová

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Přestupkové řízení ve věcech občanského soužití

Název anglicky

Offense Proceedings in the Matters of Civil Coexistence

Cíle práce

Cílem teoretické části bakalářské práce je podat ucelené informace o problematice přestupků jako forem porušení práva v oblasti státní správy, se zaměřením na přestupky proti občanskému soužití, jež jsou významnou součástí přestupkové agendy, a to včetně uvedení aplikace správního řízení při jejich řešení.

V praktické části bude proveden rozbor přestupkového řízení s ohledem na projednávání přestupků proti občanskému soužití s uvedením problematických částí souvisejících s jeho novelizací.

Šetřením bude upozorněno na nejčastější přestupky proti občanskému soužití na území Městské části Praha 9 za období 2014 – 2017, a to z pohledu jejich četnosti, způsobu ukončení přestupkového řízení, a uložených sankcí za jednotlivé přestupky proti občanskému soužití.

Metodika

Metody použité v části teoretické, budou zvláště analýza textů odborné literatury a právních předpisů popisnou metodou s ohledem na ústřední téma bakalářské práce, tedy přestupky proti občanskému soužití a jejich interpretace.

Praktická část navazuje na část teoretickou, kde bude použita metoda pozorování při zkoumání dané problematiky na konkrétních případech z praxe, a to včetně rozboru přestupkového řízení při jejich řešení. Následně bude proveden pomocí analýzy dat a komparace statistických údajů průzkumu vývoje počtů spáchaných přestupků proti občanskému soužití na území Městské části Prahy 9 v průběhu 3 let. Na závěr budou metodou syntézy vyhodnoceny výsledky provedené analýzy dat a komparace a budou navržena konkrétní řešení zjištěných nedostatků v projednávání přestupků proti občanskému soužití.

Doporučený rozsah práce

30-40 stran

Klíčová slova

přestupek, nedbalost, úmysl, újma na zdraví, ublížení na zdraví, schválnost, vyhrožování, nepravdivé obvinění, hrubé jednání, zesměšnění, hrubě urazit

Doporučené zdroje informací

Brázda Jan. Základy odpovědnosti v přestupkovém zákoně – Praktická příručka. 1. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk s.r.o., 2017. ISBN 978-80-7380-664-4

ČERVENÝ Zdeněk, ŠLAUF Václav a TAUBER Milan. Přestupkové právo, Komentář k zákonu o přestupcích včetně textu souvisejících předpisů. 17. aktualizované vydání. Praha: Linde, 2011. ISBN 978-80-7201-830-7

Další doporučení dle dohody s vedoucím práce

Jemelka, Pondělíčková, Bohadlo. Správní řád. Komentář, 5. vydání. Praha: C.H. Beck, 2016. ISBN 978-80-7400-607-4

Jemelka, Vetešník. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Zákon o některých přestupcích. Komentář. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2017. ISBN 978-80-7400-666-1

Metodické pomůcky Ministerstva vnitra ČR k zákonu č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

Předběžný termín obhajoby

2017/18 ZS – PEF (únor 2018)

Vedoucí práce

Ing. JUDr. Eva Daniela Cvik, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra práva

Elektronicky schváleno dne 1. 11. 2017

JUDr. Jana Borská, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 1. 11. 2017

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 10. 11. 2019

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci „**Přestupkové řízení ve věcech občanského soužití**“ jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 23. března 2020

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala JUDr. Ing. Evě Daniele Cvik, Ph.D. za její vstřícný přístup a odbornou pomoc při vypracování mé bakalářské práce. Dále děkuji všem kolegům odboru správního Úřadu městské části Praha 9, za jejich názory, které přispěly k dokončení této práce.

Přestupkové řízení ve věcech občanského soužití

Abstrakt

Bakalářská práce se věnuje problematice přestupků proti občanskému soužití a následné spolupráci mezi policejním a správním orgánem. Teoretická část je zaměřena na vymezení základních pojmů dle zákona o přestupcích, vymezení skutkových podstat přestupků, následně přestupků proti občanskému soužití, zachycuje procesní úkony řízení o přestupcích, způsoby ukončení řízení a popis jednotlivých druhů sankcí.

Praktická část je zaměřena na proces přestupkového řízení vedený v podmínkách Úřadu Městské části Prahy 9. Nejdříve je vyhodnocena personální situace na oddělení přestupků včetně požadavků kladených na oprávněnou úřední osobu. Následně jsou zmapované vybrané druhy přestupků na území Městské části Prahy 9 ve sledovaném období od roku 2014 do roku 2018. Rovněž je zjišťována efektivita přestupkového řízení.

Na základě zjištěných výsledků jsou uvedeny návrhy a možná opatření pro zlepšení identifikovaných problémů, a to především v součinnosti správního orgánu s orgány policie.

Klíčová slova: přestupek, nedbalost, úmysl, újma na zdraví, ublížení na zdraví, schválnost, vyhrožování, nepravdivé obvinění, hrubé jednání, zesměšnění, hrubě urazit

Offense Proceedings in the Matters of Civil Coexistence

Abstract

The bachelor thesis deals with problematic offenses against civic coexistence and subsequent cooperation between the police and the administration. The theoretical part is focused on defining the basic terms of the Act on Offenses, defining the actual substantial offenses, identifying offenses against civil coexistence, monitoring processing tasks on offenses, carrying out checks and describing the various types of sanctions.

The practical part is focused on the procedural offense proceedings conducted in the conditions of the Prague 9 City District. Firstly, the personnel situation in the offenses department is evaluated, including the requirements for an authorized official. Subsequently, selected types of misdemeanors are mapped in the territory of Prague 9 in the monitored period 2014 - 2018. The effectiveness of the misdemeanor proceedings is also examined. Based on the findings, proposals and possible measures are presented to improve the identified problems, in particular in cooperation between the administrative authority and the police authorities.

Keywords: misdemeanor, negligence, intent, harm to health, bodily harm, legitimacy, threats, false accusation, gross conduct, ridicule, gross offense

Obsah

1 Úvod.....	11
2 Cíl práce a metodika	13
2.1 Cíl práce	13
2.2 Metodika.....	13
3 Teoretická východiska	14
3.1 Vymezení pojmu přestupek.....	14
3.2 Znaký přestupku.....	14
3.2.1 Obecné formální znaky přestupku.....	14
3.2.2 Typové formální znaky přestupku.....	15
3.2.2.1 Objekt	15
3.2.2.2 Objektivní stránka přestupku	15
3.2.2.3 Subjekt.....	16
3.2.2.4 Subjektivní stránka přestupku	16
3.2.3 Materiální znaky přestupku	16
3.3 Okolnosti vylučující protiprávnost.....	16
3.3.1 Krajní nouze	17
3.3.2 Nutná obrana	17
3.3.3 Souhlas poškozeného.....	17
3.3.4 Přípustné riziko.....	18
3.3.5 Oprávněné použití zbraně.....	19
3.4 Druhy správních trestů	19
3.4.1 Napomenutí	19
3.4.2 Pokuta	20
3.4.3 Zákaz činnosti.....	20
3.4.4 Propadnutí věci.....	21
3.4.5 Zveřejnění rozhodnutí o přestupku.....	21
3.5 Ochranná opatření	21
3.5.1 Omezující opatření	22
3.5.2 Zabrání věci nebo náhradní hodnoty	22
3.6 Řízení o přestupcích.....	23
3.6.1 Správní orgán.....	24
3.6.2 Postup před zahájením řízení.....	25
3.6.3 Zahájení řízení	26
3.7 Zvláštní druhy řízení	27

3.7.1 Zkrácené řízení	27
3.7.2 Příkaz na místě	28
3.7.3 Adhezní řízení	29
3.7.4 Dohoda o narovnání	29
3.8 Přestupky proti občanskému soužití	31
3.8.1 Ublížení na cti	32
3.8.2 Ublížení na zdraví	33
3.8.3 Narušení občanského soužití	33
3.8.4 Jednání vůči příslušníku národnostní menšiny a dalším osobám.....	34
4 Vlastní práce	36
4.1 Praktická část	36
4.1.1 Správní obvod Městské části Prahy 9	36
4.1.2 Úřad Městské části Praha 9	37
4.1.3 Personální zajištění oddělení přestupků	37
4.1.4 Rozsah projednávaných přestupků	40
4.1.5 Způsoby vyřízení přestupků proti občanskému soužití na území Městské části Prahy 9	42
4.1.6 Shrnutí	48
4.1.6.1 Rozsah a personální zajištění přestupků	48
4.1.6.2 Efektivita přestupkového řízení	50
4.1.6.3 Zajištění součinnosti správního orgánu s Policí České republiky a Městskou policií	53
5 Výsledky, zhodnocení a doporučení	54
5.1 Rozsah a personální zabezpečení přestupkového řízení	54
5.2 Zhodnocení efektivity přestupkového řízení.....	55
5.3 Zhodnocení součinnosti mezi správním orgánem a orgánem policie	56
5.4 Přehled doporučení ze strany autorky pro zvýšení efektivity přestupkového řízení.....	57
6 Závěr.....	59
7 Seznam použitých zdrojů	62

Seznam tabulek

Tabulka 1 Přehled vybraných přestupků projednávaných na ÚMČ Prahy 9.....	41
Tabulka 2 Způsoby vyřízení přestupků na ÚMČ Prahy 9.....	47
Tabulka 3 Přehled uložených, zaplacených a nezaplacených pokut.....	51

Seznam grafů

Graf 1	Přestupky dle druhů.....	40
Graf 2	Přehled zaplacených a nezaplacených pokut za období 2014 - 2018.....	51

1 Úvod

Dodržovat zákony a respektovat práva spoluobčanů je obecnou povinností všech občanů. „Zákon o přestupcích“ ukládá správnímu orgánu vést občany k plnění těchto povinností. Odpovědnost za přestupky je tedy důležitým ochranným institutem na úseku ochrany veřejného pořádku, občanského soužití a majetku, který dopadá na nemalý počet občanů. Přestupkové právo je rozsáhlý a složitý úsek právního řádu, jehož základním pramenem je zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, který byl dne 3. 9. 2016 vyhlášen ve Sbírce zákonů pod č. 250 jako zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, a spolu s ním byl ve sbírce zákonů vyhlášen pod č. 251 zákon o některých přestupcích, který upravuje vybrané přestupky na různých úsecích veřejné správy. Oba tyto zákony nabyly účinnosti dne 01. 06. 2017. Účelem přijetí tohoto nového zákona bylo sjednotit procesní pravidla a podmínky správně právní odpovědnosti do jednoho zákona, což by mělo vést k usnadnění správních orgánů při projednávání přestupků.

Vést občany k dodržování svých povinností je obecně uloženo všem správním orgánům. Významnou roli v tomto procesu mají orgány policie České republiky, a to formou součinnosti se správními orgány, které následně projednávají přestupky. Orgány policie ČR mají vůči správnímu orgánu oznamovací povinnost, kdy k jejich povinnostem patří na požádání příslušného správního orgánu provést úkony potřebné k prověření oznámení o přestupku, k jeho projednání a k výkonu rozhodnutí.

Výběr tématu bakalářské práce vychází ze současného stavu Městské části Praha 9, a to zejména narůstající kriminality v této oblasti. Na území Městské části Prahy 9 se v posledních letech výrazně zvýšila výstavba nových bytů, ubytoven a dalších developerských investičních činností, což sebou přineslo příliv velkého počtu nových obyvatel, a to jak z jiných regionů České republiky, tak i z cizích zemí. Logickým důsledkem jsou negativa s tím spojená, a to zvýšená kriminalita a s tím i spojený zvýšený počet přestupků na území Prahy 9. Přestupky proti občanskému soužití tvoří stěžejní náplň práce oblasti projednávání přestupků, a to nejen z hlediska jejich kvantity, ale i z hlediska požadavků, které jsou kladeny na provedení jednotlivých procesních úkonů v rámci nezbytného šetření, čemuž odpovídají i specifika těchto přestupků.

Ačkoliv je vedení přestupkového řízení stále náročnější a roste i výše uložených pokut, zaplacených jich bývá pouze necelá třetina, což dokazuje nízkou efektivitu vedeného přestupkového řízení.

Práce se soustředí na analýzu nové právní úpravy přestupkového řízení a zaobírá se vybranými druhy přestupků, kterými jsou přestupky proti občanskému soužití. Ve své praktické části je práce zaměřena na zmapování situace jednak z hlediska počtu projednávaných přestupků a personálního zabezpečení, a dále z hlediska jejich ukončení, a to vše ve správním obvodu Úřadu Městské části Praha 9. Důležitou součástí práce je zhodnocení součinnosti správního orgánu Úřadu Městské části Prahy 9 s městskou policií hl. m. Prahy a Policií České republiky s ohledem na zefektivnění přestupkového řízení.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem teoretické části bakalářské práce je podat ucelené informace o problematice přestupků jako forem porušení práva v oblasti státní správy, se zaměřením na přestupky proti občanskému soužití, jež jsou významnou součástí přestupkové agendy, a to včetně uvedení aplikace správního řízení při jejich řešení.

V praktické části bude proveden rozbor přestupkového řízení s ohledem na projednávání přestupků proti občanskému soužití s uvedením problematických částí souvisejících s jeho novelizací.

Šetřením bude upozorněno na nejčastější přestupky proti občanskému soužití na území Městské části Praha 9 za období 2014 – 2018, a to z pohledu jejich četnosti, způsobu ukončení přestupkového řízení, a uložených sankcí za jednotlivé přestupky proti občanskému soužití.

2.2 Metodika

Metody použité v části teoretické, budou zvláště analýza textů odborné literatury a právních předpisů popisnou metodou s ohledem na ústřední téma bakalářské práce, tedy přestupky proti občanskému soužití a jejich interpretace.

Praktická část navazuje na část teoretickou, kde bude použita metoda pozorování při zkoumání dané problematiky na konkrétních případech z praxe, a to včetně rozboru přestupkového řízení při jejich řešení. Následně bude proveden pomocí analýzy dat a komparace statistických údajů průzkumu vývoje počtů spáchaných přestupků proti občanskému soužití na území Městské části Prahy 9 v průběhu 3 let. Na závěr budou metodou syntézy vyhodnoceny výsledky provedené analýzy dat a komparace a budou navržena konkrétní řešení zjištěných nedostatků v projednávání přestupků proti občanskému soužití. (Ministerstvo vnitra české republiky, © 2019)

3 Teoretická východiska

3.1 Vymezení pojmu přestupek

„Přestupkem je podle ust. § 5 zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestní čin.“ (Zákon č. 250/2016 Sb.) Přestupek představuje obecně méně škodlivou kategorii protiprávního činu, než je trestný čin. V řízení o přestupku o vině pachatele a správním trestu za spáchaný přestupek rozhoduje správní orgán. Řízení o přestupku má sankční charakter, a je veřejnoprávní povahy.

Přestupek je vymezen dvojím způsobem, a to pozitivně a negativně. Pozitivně – *„přestupek je společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem.“* (Zákon č. 250/2016 Sb.) Negativně – *„nejde-li o trestní čin“.* (Zákon č. 250/2016 Sb.) V současné úpravě již není obecným znakem přestupku zavinění, a to s ohledem na rozdílné podmínky odpovědnosti fyzické osoby, právnické osoby a fyzické podnikající osoby.

3.2 Znaky přestupku

Zákon č. 250/2016 Sb. zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (dále jen „zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich“) vymezuje pojem přestupku formálně a materiálně. Všechny tyto znaky musí být naplněny kumulativně, tedy současně.

Formální znaky dělíme na obecné (protiprávnost, trestnost, přestupková způsobilost a výslovné označení za společensky škodlivý protiprávní čin) a typové (objekt – zákonem chráněný zájem, objektivní stránka – jednání, následek a mezi nimi příčinná souvislost, subjekt a v neposlední řadě subjektivní stránka – zavinění ve formě úmyslu nebo nedbalosti).

3.2.1 Obecné formální znaky přestupku

Prvním obecným znakem přestupku je protiprávnost, která znamená, že jednání je v rozporu s právem a porušuje povinnost vyplývající ze zákona, nebo uloženou na jeho základě. Ve skutkové podstatě přestupku, tento znak může být uveden výslovně, není to však podmínkou. (Kučerová, 2017, s. 169) Pokud chybí znak protiprávnosti, nelze vyvozovat odpovědnost za přestupek, neboť jde pak o dovolené jednání. Přestupkem proto

nemůže být jednání, které formálně přestupku odpovídá, ale není dána jeho protiprávnost. (Jemelka, 2017, s. 53)

Druhým obecným znakem přestupku je trestnost, která znamená, že se spácháním přestupku spojuje zákon hrozbu správního trestu. (Jemelka, 2017, s. 53) Tento znak je spjatý s odpovědností za přestupek.

Třetím obecným znakem přestupku je přestupková způsobilost, což znamená, že osoba fyzická, právnická, nebo podnikající fyzická osoba je způsobilá být pachatelem přestupku. V případě fyzické osoby je tímto znakem věk pachatele a přičetnost. V případě podnikající fyzické osoby se na ni vztahuje přestupková způsobilost fyzické osoby a splnění dalších podmínek stanovených zákonem. (Jemelka, 2017, s. 53) Způsobilost za přestupky u právnické osoby vzniká většinou zapsáním do veřejného rejstříku, do nějž se právnická osoba zapisuje.

Čtvrtým obecným znakem přestupků je výslovné označení za společensky škodlivé protiprávní činy.

3.2.2 Typové formální znaky přestupku

3.2.2.1 Objekt

Objekt je zákonem chráněný zájem a je vymezen v jednotlivých zákonech, které stanoví skutkové podstaty přestupku. V zákoně o některých přestupcích je objektem veřejný pořádek, majetek, občanské soužití a další. Objektem skutkové podstaty přestupku je vymezený společenský zájem, k jehož porušení nebo ohrožení mělo dojít, a který je základem pro jeho kvalifikaci v jiném zákoně. (Kučerová, 2017, s. 45) Objekt můžeme rozlišovat na obecný, druhový a individuální. Zákonem chráněný zájem může být přestupkem porušen, nebo ohrožen.

3.2.2.2 Objektivní stránka přestupku

Objektivní stránkou přestupku se rozumí porušení určité právní povinnosti, vážící se ke konkrétně vymezenému objektu. Obligatorní znaky objektivní stránky jsou jednání, následek a příčinný vztah, tzv. kauzální nexus (vztah mezi protiprávním jednáním, jako příčinou a škodlivým následkem, který je právě tímto jednáním vyvolán). (Jemelka, 2017, s. 54-55). Pod pojmem jednání se rozumí ne jenom činnost, konání, ale i nečinnost, která spočívá v opomenutí.

3.2.2.3 Subjekt

Subjekt přestupku je vymezení pro pojem pachatel přestupku. Obecným subjektem přestupku (obecný pachatel) může být, za podmínek stanovených zákonem, fyzická osoba, právnická osoba, nebo podnikající fyzická osoba.

3.2.2.4 Subjektivní stránka přestupku

Subjektivní stránka přestupku je čtvrtým typovým znakem přestupku, který se vztahuje pouze na fyzické osoby, což je subjektivní předpoklad pro správně právní odpovědnost fyzické osoby. Je představována zejména zaviněním. Odpovědnost za přestupek můžeme definovat jako odpovědnost za zaviněné protiprávní jednání konkrétní fyzické osoby. To znamená, že bez zavinění není přestupku. Zavinění můžeme definovat, jako vnitřní psychický stav pachatele přestupku k protiprávnímu jednání a jeho následku. (Jemelka, 2017, s. 57) Zavinění je tvořeno dvěma složkami: složkou vědění a složkou vůle, které určují formu zavinění. U zavinění rozlišujeme úmysl přímý a nepřímý, a dále nedbalost vědomou a nevědomou. Existence složky vůle je předpokladem pro zavinění úmyslné. Úmyslné zavinění tvoří jak složka vědění, tak složka vůle. Zavinění z nedbalosti složku vůle postrádá. Obecně platí, že úmyslné zavinění je závažnější než zavinění z nedbalosti, a platí, že úmysl přímý je závažnější než úmysl nepřímý, a nedbalost vědomá je závažnější než nedbalost nevědomá. Z tohoto důvodu správní orgán musí vždy posoudit, jaká forma zavinění je spojená se spáchaným přestupkem. Míru zavinění může ovlivnit celá řada okolností.

3.2.3 Materiální znaky přestupku

Materiálním znakem přestupku je již zmiňovaná společenská škodlivost spáchaného přestupku. Ačkoliv v současné definici přestupku, není pojem škodlivosti na rozdíl od předchozí právní úpravy vymezen, za společenskou škodlivost můžeme nadále považovat porušení nebo ohrožení zájmu chráněného zákonem. (Jemelka, 2017, s. 58-59)

3.3 Okolnosti vylučující protiprávnost

Stejně jako předchozí zákon o přestupcích (zák. č. 200/1990 Sb. zrušen ke dni 1. 7. 2017), tak i zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, zařazuje mezi okolnosti vylučující protiprávnost krajní nouzi a nutnou obranu. Nově mezi tyto okolnosti zařazujeme taktéž svolení poškozeného, přípustné riziko a oprávněné použití zbraně.

3.3.1 Krajní nouze

Krajiní nouzi definuje zákon, jako „*čin jinak trestný jako přestupek není přestupkem, jestliže jim někdo odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému zákonem*“. (Zákon 250/2016 Sb.) Krajiní nouze tak vylučuje protiprávnost, ale i společenskou škodlivost a jednání v krajiní nouzi není trestné. Pokud jednání není protiprávní, ačkoliv vykazuje znaky přestupku, jedná se o jednání dovolené, za které nelze vyvozovat odpovědnost za přestupek. (Jemelka, 2017, s. 217). Při krajiní nouzi není rozhodující původ nebezpečí, které může být vyvoláno kýmkoliv a čímkoliv. K činu v krajiní nouzi je oprávněn kdokoliv, tedy i ten, jehož zájmy nejsou v konkrétním případě nijak ohroženy. Podmínkami pro vznik krajiní nouze, dle zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, jsou reálnost a bezprostřednost hrozby nebezpečí.

3.3.2 Nutná obrana

Nutnou obranu definuje zákon takto: „*Čin jinak trestný jako přestupek není přestupkem, jestliže jim někdo odvrací přímo hrozící nebo trvajícím útok na zájem chráněný zákonem*“. (Zákon č. 250/2016 Sb.) Nutná obrana vylučuje protiprávnost a společenskou škodlivost. Jednání v nutné obraně není trestné. Aby se jednalo o nutnou obranu, musí být odvrácen útok. Útok je jednání člověka, a to zpravidla konání nebo opomenutí, které je úmyslné, protiprávní a nebezpečné pro společnost. (NSS 1 AS 1/2008) K činu v nutné obraně je oprávněn kdokoliv, tedy i ten, vůči němuž útok směřuje, ale i ten, jehož zájmy v konkrétním případě ohroženy nejsou. V takovém případě se jedná o tzv. pomoc v nutné obraně. (Jemelka, 2017, s. 231) Nutnou obranu nelze použít proti plnění povinnosti stanovené zákonem, například proti služebnímu zákroku příslušníka Policie ČR, který je vykonáván v souladu se zákonem. Nutnou obranu nelze použít proti jednání dovolenému, popřípadě proti jednání, kterým jiná osoba vykonávala svoje práva či povinnosti. (Jemelka, 2017, s. 231) Útok musí směřovat proti zájmu chráněného zákonem.

3.3.3 Souhlas poškozeného

Na rozdíl od předchozí právní úpravy zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich jako další okolnost vylučující protiprávnost vymezuje svolení (souhlas) poškozeného. Vzorem této úpravy je ustanovení § 30 TrZ (Zákon č. 40/2009 Sb.) a důvodem jejího zavedení dle důvodové zprávy je „aby nedocházelo k pochybnostem, zda lze úpravu těchto okolností podle TrZ použít na přestupky analogicky, (ačkoliv by se jednalo o analogii ve

prospěch pachatele, která je v zásadě přípustná“). (Jemelka, 2017, s. 238-239) K podstatě svolení poškozeného odborná literatura dodává: „Vychází se z toho, že tam, kde může osoba neomezeně vykonávat svá práva, aniž by tím bylo dotčeno právo jiných osob nebo zájmy společnosti, je na ní, zdali svolí k tomu, aby někdo jiný do jejího práva zasáhl. (Šámal, 2012, s. 421) Subjektem oprávněným ke svolení může být pouze taková osoba, jejíž zájmy, o nichž tato osoba může bez omezení oprávněně rozhodovat, jsou činem dotčeny. Subjektem oprávněným ke svolení tak může být jak fyzická osoba, tak právnická a podnikající fyzická osoba. (Jemelka, 2017, s. 241) Mezi podmínky svolení, zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich stanoví čas a náležitosti svolení. S ohledem na čas, tento zákon požaduje, aby svolení bylo dáno předem nebo současně s jednáním osoby páchající čin jinak trestný jako přestupek. Rozhodujícím kritériem je pak dokonání přestupku. S ohledem na náležitosti svolení (souhlasu) zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich požaduje, aby svolení bylo dáno dobrovolně, určitě, vážně a srozumitelně. Zákon o přestupcích výslovně vylučuje svolení k ublížení na zdraví.

3.3.4 Přípustné riziko

Nová právní úprava, jako další okolnost vylučující protiprávnost, vymezuje přípustné riziko. Vzorem této úpravy je ustanovení § 31 TrZ a jak uvádí důvodová zpráva k trestnímu zákoníku: „Definice přípustného rizika v zásadě pokrývá všechny případy tohoto rizika, neboť stranou nezůstávají ani rizika např. v souvislosti se sportovními aktivitami, či výkonem povolání atd.“ (Jemelka, 2017, s. 244) Dle ust. § 27 „za přípustného rizika jedná ten, kdo vykonává společensky prospěšnou činnost, jíž ohrozí nebo poruší zájem chráněný zákonem, nelze-li společensky prospěšného výsledku dosáhnout jinak.“ (Ministerstvo vnitra české republiky, © 2019)

Osobou jednajícím za přípustného rizika může být pouze ten, kdo společensky prospěšnou činnost vykonává v rámci svého zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo v rámci svého předmětu činnosti. Společensky prospěšná činnost musí být přitom vykonávána v souladu s dosaženým stavem poznání a informacemi, které měla jednající osoba k dispozici v době svého rozhodování o dalším postupu. (Ministerstvo vnitra české republiky, © 2019) O přípustné riziko nejde, jestliže výsledek, k němuž společensky prospěšná činnost směřuje, zcela neodpovídá míře rizika, nebo výsledku by bylo možné ho dosáhnout jinak, tj. bez ohrožení nebo porušení zájmu chráněného zákonem, nebo společensky prospěšná činnost ohrozí život nebo zdraví člověka bez jeho souhlasu

uděleného v souladu se zákonem, a v poslední řadě provádění společensky prospěšné činnosti zcela odporuje požadavkům jiného právního předpisu, veřejnému zájmu nebo zásadám lidskosti nebo se přičí dobrým mravům. (Ministerstvo vnitra české republiky, © 2019)

3.3.5 Oprávněné použití zbraně

Oprávněné použití zbraně je svým obsahem totožné s právní úpravou provedenou v trestním zákoníku. Podle zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, nebo jiného zákona „*nespáchá, kdo zbraň použije v mezích stanovených jiným právním předpisem.*“ (Zákon č. 250/2016 Sb.) Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, pojem zbraně nevymezuje, ponechává to na jiných právních předpisech. Právní předpisy stanovují pro užití zbraně meze jejího použití, tj. důvody, a konkrétní přesné podmínky, za nichž lze zbraň použít.

3.4 Druhy správních trestů

Správní trest lze uložit samostatně nebo spolu s jinými správními tresty, avšak správní trest napomenutí nelze uložit spolu se správním trestem pokutou. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich upravuje tyto správní tresty:

3.4.1 Napomenutí

Správní trest napomenutí, pokud zákon nestanoví jinak, lze uložit za každý přestupek. O uložení správního trestu napomenutí se vydává rozhodnutí (§ 93 odst. 1) a při ukládání správního trestu napomenutí, správní orgán upozorní pachatele na důsledky protiprávního jednání, jež mu podle zákona hrozí, pokud by se v budoucnu dopouštěl podobného jednání, zejména ho upozorní na možnost uložení pokuty. (Jemelka, 2017, s. 407) Napomenutí lze uložit též příkazem či příkazem na místě podle ust. § 150 odst. 5 správního řádu; příkazem ani příkazem na místě však nelze uložit napomenutí mladistvému obviněnému (srov. § 90 odst. 2 písm. c) zákona č. 250/2016 Sb.). Příkaz na místě musí splňovat náležitosti rozhodnutí s tím, že odůvodnění lze nahradit vlastnoručně podepsaným prohlášením obviněného, že s uložení správního trestu napomenutí souhlasí. Příkaz na místě by měl být vydán ve zjednodušené písemné formě. (Ministerstvo vnitra české republiky, © 2019)

3.4.2 Pokuta

Stejně jako v předchozí právní úpravě, tak i zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, upravuje jako jeden z druhů správních trestů pokutu, jejímž uložením vzniká pachateli majetková újma. Správní trest pokuty lze uložit v řádném řízení o přestupku, nebo v řízení příkazním, anebo příkazem na místě prostřednictvím příkazového bloku. Uložení správního trestu pokuty je pro správní orgán možností, a ne jeho povinností. (Jemelka, 2017, s. 409) Dále zákon stanoví, že pokutu lze uložit pouze za přestupek, u něhož tak stanoví zvláštní zákon. Pokud nestanoví zvláštní zákon výši pokuty, lze uložit pokutu ve výši nepřesahující 1 000 Kč. Pokuta je splatná do třiceti dnů ode dne, kdy rozhodnutí o přestupku nabylo právní moci, pokud správní orgán nebo zvláštní zákon nestanoví lhůtu odlišnou. Zvláštní zákon může stanovit jak horní hranici sazby pokuty, tak i její dolní hranici.

3.4.3 Zákaz činnosti

Zákaz činnosti je jedním z druhu správních trestů, který znala i předchozí právní úprava. Zákaz činnosti lze uložit pouze za přestupek, u něhož tak stanoví zvláštní zákon; nestanoví-li zvláštní zákon délku zákazu činnosti, lze jej uložit nejdéle na 3 roky. Zakázat lze pouze činnost, ke které je třeba veřejnoprávního oprávnění, nebo kterou pachatel vykonává v pracovním nebo jiném obdobném poměru. Pro uložení zákazu činnosti stanovuje zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich podmínky, které musí být splněny kumulativně. První podmínkou je skutečnost, že zakázat lze pouze činnost, došlo-li k přestupku při výkonu této činnosti, nebo v přímé souvislosti s ní. Mezi přestupkem a touto činností musí být přímá souvislost, která má vztah při určení obsahu činnosti, která se zákazem činnosti zakazuje. (Jemelka, 2017, s. 420-421) Druhou podmínkou je skutečnost, tento správní trest lze uložit pouze v případě, že tak výslovně stanoví zákon. Třetí podmínkou je skutečnost, že tento správní trest lze uložit nejvýše na dobu stanovenou jiným zákonem, a v případě absence takového zákonného vymezení na dobu stanovenou zákonem o přestupcích (nejdéle na 3 roky). (Jemelka, 2017, s. 421) Čtvrtou podmínkou je skutečnost, že nelze zakázat takovou činnost, jejíž výkon zákon ukládá. Zákaz činnosti lze uložit samostatně, nebo spolu s jinými správními tresty.

3.4.4 Propadnutí věci

Propadnutí věci lze uložit za jakýkoliv přestupek, není-li to zákonem výslovně vyloučeno. Lze ho uložit samostatně, nebo s jiným správním trestem. V některých zákonech může být uložení tohoto správního trestu obligatorní, např. půjde-li o přestupek spáchaný držením zakázaných zbraní. Předmětem propadnutí věci může být pouze věc, která náleží pachateli, a která byla ke spáchání přestupku užita nebo určena, nebo kterou pachatel získal přestupkem nebo jako odměnu za něj, nebo kterou pachatel, byť i jen z části, nabyt za věc získanou přestupkem, pokud hodnota věci není ve vztahu k hodnotě nabyté věci zanedbatelná. Propadnutí věci nelze uložit, je-li hodnota věci v nápadném nepoměru k povaze přestupku. Vyžaduje-li to bezpečnost osob nebo majetku nebo jiný obdobný obecný zájem, k hodnotě věci se nepřihlíží. (Ministerstvo vnitra české republiky, © 2019)

3.4.5 Zveřejnění rozhodnutí o přestupku

Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich zavádí nový druh správního trestu, a to zveřejnění rozhodnutí o přestupku. Lze ho uložit pouze tehdy, pokud tak stanoví zákon. Správní trest zveřejnění rozhodnutí lze uložit pouze právnické a podnikající fyzické osobě. Tento správní trest spočívá v tom, že se výroková část rozhodnutí zveřejní na úřední desce správního orgánu a na náklady pachatele ve sdělovacím prostředku, který správní orgán určí (např. tisk, televize, rozhlas, Obchodní věstník, internet). Správní orgán určí v rozhodnutí lhůtu, ve které musí ke zveřejnění dojít. Nesmí být kratší než 2 měsíce a delší než 6 měsíců od právní moci rozhodnutí. V této lhůtě je tedy třeba zajistit zveřejnění na úřední desce orgánu a ve sdělovacím prostředku. Na úřední desce správního orgánu přitom musí být výroková část rozhodnutí zveřejněna po dobu nejméně 15 dnů a nejdéle po dobu 2 měsíců. Zveřejněné rozhodnutí o přestupku nesmí obsahovat údaje umožňující identifikaci jiné osoby než pachatele. Stejným způsobem se zveřejní i rozhodnutí, kterým bylo zrušeno pravomocné rozhodnutí, kterým byl správní trest zveřejnění rozhodnutí o přestupku uložen. (Ministerstvo vnitra české republiky, © 2019)

3.5 Ochranná opatření

Stejně jako předchozí právní úprava, tak i zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich upravuje dva základní druhy ochranných opatření, a to omezující opatření a

zabrání věci. Nově však mezi druhy ochranných opatření zavádí zabránění náhradní hodnoty, což souvisí se zavedením nového správního trestu propadnutí náhradní hodnoty. Ochranná opatření můžeme definovat jako prostředek preventivního působení společnosti na pachatele přestupku, nebo jinou osobu s cílem zamezit, nebo alespoň podstatně snížit riziko spočívající v dalším pokračování, v ohrožování, nebo porušování zájmu společnosti. (Jemelka, 2017, s. 455) Hlavním účelem ochranných opatření není potrestání pachatele, ale prevence páchaní další protiprávní činnosti.

3.5.1 Omezující opatření

Omezující opatření lze uložit pouze fyzické osobě a pouze tehdy, stanoví-li tak zákon. Mezi omezujícím opatřením a přestupkem musí existovat přímá souvislost. Omezující opatření musí být přiměřené povaze a závažnosti spáchaného přestupku a osobním poměrům pachatele. Omezující opatření lze uložit pouze spolu se správním trestem, a to nejdéle na dobu 1 roku. (Ministerstvo vnitra české republiky, © 2019)

Podle obsahu omezujícího opatření lze rozlišit 3 druhy:

1. Zákaz navštěvovat určená veřejně přístupná místa nebo místa, kde se konají sportovní, kulturní a jiné společenské akce.
2. Povinnost zdržet se styku s určitou osobou nebo vymezeným okruhem osob.
3. Povinnost podrobit se vhodnému programu pro zvládnutí agrese nebo násilného chování.

Omezující opatření lze uložit s účinky též mimo obvod územní působnosti správního orgánu, který je ukládá. Ukládané omezující opatření musí být dostatečně určité, aby nevzbuzovalo pochybnosti, jaká jednání (tj. návštěvy jakých míst a styk s kterými osobami) jsou pachateli, jemuž je omezující opatření ukládáno, zakázána. (Ministerstvo vnitra české republiky, © 2019) Uložené omezující opatření se eviduje v evidenci přestupků vedené Rejstříkem trestů. Takovými přestupky jsou především přestupky proti veřejnému pořádku – tedy přestupky postihující mimo jiné divácké násilí, dále se evidují například přestupky proti majetku anebo proti občanskému soužití.

3.5.2 Zabránění věci nebo náhradní hodnoty

Zabránění věci nebo náhradní hodnoty lze uložit pouze tehdy, pokud nebylo uloženo propadnutí věci. Na rozdíl od omezujícího opatření není podmínkou, aby zabránění věci bylo

uloženo pouze fyzické osobě, nebo aby zabránění věci bylo uloženo pouze spolu se správním trestem, anebo aby možnost uložit zabránění věci výslovně stanovil zákon. (Jemelka, 2017, s. 467)

Z povahy tohoto ochranného opatření, resp. správního trestu propadnutí věci vyplývá, že zabránění věci bude moci správní orgán uložit pouze za některé přestupky. (Jemelka, 2017, s. 467) Uložit zabránění věci je možnost, nikoli povinnost správního orgánu. Účelem této úpravy je zabránit, aby majetkové nebo jiné výnosy z protiprávní činnosti nebyly ponechány pachatelům nebo třetím osobám. O zabránění věci nelze rozhodnout, uplynulo-li od jednání majícího znaky přestupku 5 let. Na rozdíl od předchozí právní úpravy došlo k rozšíření důvodů k uložení zabránění věci.

Prvním důvodem pro rozhodnutí správního orgánu, že se věc zabírá, je skutečnost, že do 60 dnů ode dne, kdy přestupek vyšel najevo, se nezjistí skutečnosti odůvodňující zahájení řízení o přestupku proti určité osobě. (Jemelka, 2017, s. 469) Druhý důvod, na jehož základě bude správní orgán oprávněný rozhodnout, že se věc zabírá, je skutečnost, že věc náleží pachateli, proti němuž nelze vést řízení o přestupku, nebo jemuž za přestupek nelze uložit správní trest, pro jinou překážku. (Jemelka, 2017, s. 469) Třetím důvodem, na základě kterého bude správní orgán oprávněný rozhodnout, že se věc zabírá, je skutečnost, že věc náleží pachateli, u něhož bylo od uložení správního trestu za přestupek upuštěno nebo podmíněně upuštěno. (Jemelka, 2017, s. 470) Dalším čtvrtým důvodem, na základě kterého bude správní orgán oprávněný rozhodnout, že se věc zabírá, je skutečnost, že věc nenáleží pachateli, nebo mu nenáleží zcela. Posledním pátým důvodem, na základě kterého je správní orgán oprávněný rozhodnout o zabránění věci je skutečnost, že vlastník věci není znám. (Jemelka, 2017, s. 470) Pokud není vlastník věci znám, správní orgán postupuje podle ustanovení správního řádu upravujícího jednání s neznámým účastníkem řízení, tj. zejména ustanoví opatrovníka podle § 32 odst. 2 písm. e) SpŘ (Zákon č. 500/2004 Sb.), s tím, že rozhodne o zabránění věci, aniž by byla identifikována osoba, jejíž vlastnické právo tímto rozhodnutím zaniká. Vlastníkem zabrané věci se stává stát. O zabránění věci nelze rozhodnout, uplynulo-li od jednání majícího znaky přestupku 5 let.

3.6 Řízení o přestupcích

Na řízení o přestupcích se vztahují obecné předpisy o správním řízení. Obecně platí, že přestupky projednávají ty správní orgány, které jsou k tomu dle zákona příslušné.

Správním orgánem může být podle § 1 odst. 1 správního řádu orgán moci výkonné, orgán územních samosprávních celků a jiný orgán, právnická či fyzická osoba, pokud vykonávají působnost v oblasti veřejné správy. (Jemelka, 2017, s. 507)

Pokud nejsou určité přestupky svěřeny všem obecním úřadům, případně konkrétnímu typu správních orgánů, platí obecné pravidlo, podle kterého jsou k projednávání všech přestupků příslušné obecní úřady obcí s rozšířenou působností. Přestupky v rámci obce může projednávat nejenom obecní úřad, ale také komise pro projednání přestupků. (Jemelka, 2017, s. 508) Komise představuje správní orgán, ve smyslu § 1 odst. 1 SpŘ – jde o orgán územního správního celku. Komisi pro projednávání přestupků zřizuje jako zvláštní orgán obce starosta, který zároveň určuje, které přestupky komise projednává namísto obecního úřadu. Za stejných podmínek může komisi zřídit starosta městského obvodu nebo městské části statutárního města nebo starosta městské části hlavního města Prahy. Komisi pro projednávání přestupků lze svěřit projednávání pouze takových přestupků, u nichž to zákon výslovně umožňuje. (Ministerstvo vnitra české republiky, © 2019) Komise jednájí a rozhodují v lichém počtu, na rozdíl od předchozí právní úpravy mohou mít víc než tři členy, ve kterých předseda přestupkové komise musí mít právní vzdělání. Pokud toto vzdělání nemá, musí mít vysokoškolské vzdělání v jiné oblasti a prokázat odbornou způsobilost zkouškou provedenou u Ministerstva vnitra. (Jemelka, 2017, s. 515-516)

K projednání přestupku je místně příslušný správní orgán, v jehož územním obvodu byl přestupek spáchán. V rámci součinnosti státní orgány, orgány Policie České republiky a orgány obce oznamují příslušným správním orgánům přestupky, o nichž se dozví, nejsou-li samy příslušné k jejich projednávání. Významnou roli zde sehrává především orgán policie, který bez zbytečného odkladu oznamuje správnímu orgánu, že byl spáchán přestupek, a dále se správním orgánem spolupracuje, a to za účelem zjištění skutečností důležitých k prověření oznámení o přestupcích, k projednávání přestupků a k výkonu rozhodnutí správního orgánu. Uvedenou povinnost mají jak orgány Policie ČR, tak orgány Vojenské policie a všechny další správní orgány.

3.6.1 Správní orgán

Přestupkové řízení je zvláštním typem správního řízení, je to sankční správní řízení, který upravuje zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Tento zákon obsahuje pouze speciální procesně právní ustanovení, jimiž se liší od obecného správního řízení. Z

uvedeného vyplývá, že důležitou roli hraje vztah správního řádu a zákona o přestupcích. Účelem správního řízení je zjistit, zda se skutek skutečně stal, zda naplňuje znaky přestupku, kdo přestupek spáchal a za jakých okolností, dále zda je potřeba uložit pachateli správní trest, jaký druh správního trestu, případně v jaké výši. (Jemelka, 2017, s. 508)

3.6.2 Postup před zahájením řízení

Fáze před zahájením řízení o přestupku slouží k posouzení, zda existují skutečnosti odůvodňující zahájení řízení o přestupku. V této fázi, před zahájením řízení, může správní orgán využít především tyto procesní instituty – podání (§ 137 správního řádu), zajištění důkazu (§ 138 správního řádu), případně záruku za splnění povinnosti (§ 83 zákona č. 250/2016 Sb.). Podkladem pro zahájení řízení může být poznatek z vlastní činnosti správního orgánu nebo oznámení o přestupku od jiných orgánů nebo fyzických nebo právnických osob. (Ministerstvo vnitra české republiky, © 2019) Správní orgán má povinnost zabývat se každým podnětem, který odůvodňuje podezření ze spáchání přestupku. Těmito podněty jsou pak např. písemná oznámení od státního orgánu, policie, obce, obecní policie, úřední záznam pracovníka o zjištění přestupku a řada dalších. O přijatém oznámení správní orgán sepíše následně protokol, kdy je posuzováno, zda je učiněné oznámení dostatečným podkladem pro zahájení řízení o přestupcích. Pokud správní orgán nemá dost vlastních informací, které by odůvodňovaly zahájení řízení o přestupcích, požádá o součinnost orgány Policie České republiky. Pokud je oznamovatel zároveň účastníkem řízení, zůstává mu právo být informován o průběhu a výsledku řízení a taktéž má právo nahlížet do spisu. Pokud oznamovatel přestupku není ani účastníkem řízení, ani osobou přímo postiženou spácháním přestupku, může požádat orgán Policie ČR, aby jej tato vyrozuměla o provedených opatřeních dle § 74 odst. 4 zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Orgán Policie ČR tak učiní do 30 dnů ode dne požádání o vyrozumění o provedených opatřeních. Na oznámení o přestupku se subsidiárně aplikuje § 42 správního řádu. K tomu, aby se jednalo o oznámení o přestupku, musí z něj být patrné, že oznamovatel se domáhá zahájení řízení o přestupku, nebo alespoň poukazuje na určité jednání, jež by správní orgán měl prověřit, zda se skutečně nejedná o přestupek. Pokud tyto formální požadavky na oznámení nejsou splněny, může být učiněný podnět vyřízen v režimu § 42 správního řádu (tj. usnesení o odložení věci není třeba vydávat). U vybraných skupin přestupků má orgán Policie ČR nebo Vojenské policie povinnost učinit před

oznámením přestupku nezbytná šetření k zjištění osoby podezřelé a k zajištění důkazních prostředků. V závislosti na zjištěných skutečnostech orgán Policie ČR může učinit oznámení o přestupku příslušnému správnímu orgánu – přílohou je úřední záznam o zjištěných skutečnostech, nebo předat věc příslušnému orgánu, nebo věc sám odložit z důvodů uvedených v § 76 zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Pokud správní orgán neshledá důvody k odložení či k postoupení věci, řízení o přestupku bezodkladně zahájí, a to nejpozději do 60 dnů.

3.6.3 Zahájení řízení

Pokud správní orgán zjistí skutečnosti, které svědčí o spáchání určitého správního deliktu konkrétní osobou, je povinen zahájit v této věci řízení. Řízení o všech přestupcích se zahajují vždy z moci úřední. Řízení o přestupku je zahájeno doručením oznámení o zahájení řízení podezřelému z přestupku nebo ústním vyhlášením takového oznámení. Pokud se jedná o společné řízení s více obviněnými, řízení je zahájeno doručením oznámení o zahájení řízení všem podezřelým z přestupku. Lhůta pro vydání rozhodnutí začne správnímu orgánu plynout, jakmile je řízení zahájeno, tj. okamžikem doručení oznámení o zahájení řízení posledního z podezřelých. (Ministerstvo vnitra české republiky, © 2019)

Zahájení řízení se souhlasem osoby přímo postižené spácháním přestupku je obdobou tzv. návrhových přestupků obsažených v předešlé právní úpravě. Na rozdíl od návrhových přestupků dle minulé právní úpravy, je řízení se souhlasem osoby přímo postižené spácháním přestupku nově zahajováno pouze moci úřední, a to po splnění zákonem stanovených podmínek. Podstatou tohoto řízení je, že v zákonem stanovených případech je nutné získat k zahájení řízení nebo k jeho pokračování (pokud by tuto podmínku zjistil správní orgán až v průběhu řízení) souhlas osoby přímo postižené spácháním přestupku, kdy tyto osoby nemají postavení účastníků řízení, ale mají postavení pouze osob zúčastněných na řízeních o přestupku s vybranými procesními právy. Tento souhlas může být, stejně jako jiná podání podle správního řádu, učiněn písemně nebo ústně do protokolu, anebo v elektronické podobě podepsané elektronickým podpisem. (Jemelka, 2017, s. 685)

O právu udělit souhlas se zahájením řízení musí správní orgán osobu přímo postiženou spácháním přestupku poučit Tyto osoby (osoby přímo postižené spácháním přestupku) nemají postavení účastníků řízení, ale mají postavení pouze osob zúčastněných

na řízeních o přestupku s vybranými procesními právy. Za účelem poučení o udělení souhlasu vydá správní orgán usnesení podle ust. § 39 správního řádu, ve kterém osobě přímo postižené spácháním přestupku určí lhůtu k udělení souhlasu se zahájením řízení o přestupku. Souhlas osoby přímo postižené spácháním přestupku se zahájením řízení se nevyžaduje, pokud je takovou osobou, osoba mladší 18 let nebo byl-li přestupek důvodem k vykázaní ze společného obydlí. (Ministerstvo vnitra české republiky, © 2019)

Souhlas je možné vzít zpět do vydání konečného rozhodnutí ve věci. Po zpětvzetí souhlasu se zahájením řízení není možné tento souhlas udělit znovu. Osobou, jež může souhlas se zahájením řízení vzít zpět, je pouze ta, která jej udělila, přičemž v případě, kdy dalo souhlas se zahájením řízení více osob, pak musí vzít souhlas zpět všechny tyto osoby. Následkem zpětvzetí souhlasu se zahájením řízení oprávněnou osobou je, že správní orgán řízení o přestupku odloží nebo zastaví.

3.7 Zvláštní druhy řízení

3.7.1 Zkrácené řízení

Příkaz je zvláštní typ rozhodnutí ve věci, které v obecné rovině zakotvuje § 150 správního řádu. Jeho pomocí bylo a stále je možné postihovat některé přestupky bez nařízeného ústního jednání a provádění dokazování podle správního řádu. (Jemelka, 2017, s. 801) Na rozdíl od předchozího zákona o přestupcích, současný zákon již neobsahuje nadbytečné odchylky od správního řádu, ale omezuje se pouze na ustanovení vymezující možný správní trest ukládaný formou příkazu. (Jemelka, 2017, s. 802) Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich rozlišuje příkaz, proti němuž lze podat odpor, a příkaz na místě, který nabývá právní moci podpisem obviněného. Takovým rozhodnutím je bezesporu rozhodnutí, kterým je pachatel uznán vinným za spáchání přestupku a rozhodnutí o schválení dohody o narovnání. Rozhodnutím o přestupku v tomto smyslu budou i usnesení o zastavení řízení, při nichž bude správní orgán posuzovat meritum věci. Formou příkazu lze uložit správní trest napomenutí, pokuty, zákazu činnosti, nebo propadnutí věci nebo náhradní hodnoty. Ze správních trestů obecně vymezených v § 35 nemůže být uplatněn pouze trest spočívající ve zveřejnění rozhodnutí o přestupku. (Jemelka, 2017, s. 803) Příkazem lze uložit pouze správní trest, nikoliv od něj upustit. Proti příkazu je možné podat odpor ve lhůtě 8 dnů ode dne oznámení příkazu. Po podání odporu platí zákaz reformace in peius (zákaz změny k horšímu). Příkazem nelze rozhodnout v

řízení zahájeném se souhlasem osoby přímo postižené spácháním přestupku, nebo o nároku na náhradu škody nebo nároku na vydání bezdůvodného obohacení, nebo pokud má být uložen správní trest mladistvému, vyjma správního trestu pokuty ukládaného příkazem na místě, nebo osobě s omezenou svéprávností. (Ministerstvo vnitra české republiky, © 2019) Řízení je zahájeno a současně skončeno vydáním příkazu, kterým se ukládá správní trest obviněnému v souladu s § 90 zákona č. 250/2016 Sb. a § 150 správního řádu. Včasným podáním odporu se příkaz bez náhrady zruší a provede se standardní řízení o přestupku. Příkaz lze doručovat i pomocí fikce doručení při splnění podmínek podle § 24 odst. 1 správního řádu.

3.7.2 Příkaz na místě

Příkaz na místě nahrazuje dosavadní blokové řízení, které bylo upraveno v předchozí úpravě. Podmínkou pro rozhodování příkazem na místě je souhlas obviněného s tímto postupem. Pokud je obviněným právnická osoba, nebo podnikající fyzická osoba, musí být souhlas udělen osobou, která jedná za obviněného. Kdo jedná za právnickou osobu, upravuje správní řád (Zákon č. 500/2004 Sb.) v ustanovení § 30. Příkazem na místě lze uložit pouze napomenutí nebo pokutu nejvýše do částky 10 000 Kč (nestanoví-li zvláštní zákon jinou hranici); a mladistvému obviněnému nejvýše do částky 2 500 Kč, není-li ale mladistvý podnikající fyzickou osobou. Mladistvému obviněnému nelze příkazem na místě uložit napomenutí (viz § 90 odst. 2 písm. c) zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, kde je stanovena výjimka pouze pro pokutu). (Ministerstvo vnitra české republiky, © 2019) Příkazem na místě nelze rozhodnout, že se od uložení správního trestu upustí. Příkazem na místě lze uložit též záruku za splnění povinnosti. Příkazem na místě lze rozhodnout, jestliže obviněný nebo osoba jednající za obviněného, který je právnickou osobou nebo podnikající fyzickou osobou, souhlasí se zjištěným stavem věci, s právní kvalifikací skutku, s uložením pokuty a její výší a s vydáním příkazového bloku. Příkazový blok se však vydává pouze v případě, že je příkazem na místě ukládána pokuta nebo peněžitá záruka (tj. nikoliv napomenutí). (Ministerstvo vnitra české republiky, © 2019) V případech stanovených zákonem mohou příkazem na místě rozhodnout i jiné orgány, zejména orgán Policie České republiky nebo strážník obecní policie.

3.7.3 Adhezní řízení

V rámci přestupkového řízení lze rozhodovat též o náhradě škody a nově též o vydání bezdůvodného obohacení. Poškozeným se dle zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, rozumí osoba, které byla způsobena škoda nebo na jejíž úkor se obviněný spácháním přestupku obohatil, a která svůj nárok v řízení o přestupku uplatnila. Poškozeným se stává osoba, která uplatní svůj nárok nejpozději při prvním ústním jednání ve věci nebo v jiné lhůtě, kterou jí správní orgán určí (nekoná-li se ústní jednání). Pokud správní orgán určí osobě lhůtu pro uplatnění nároku na náhradu škody nebo na vydání bezdůvodného obohacení usnesením, pak může taková osoba při jejím nedodržení požádat o prominutí zmeškání úkonu podle § 41 správního řádu, neboť jde o úkon, který je třeba provést v určité lhůtě, na kterou toto ustanovení přímo dopadá. Poškozeným se stává osoba zahájením řízení, pokud již svůj nárok uplatnila v předcházejícím trestním řízení o totožném skutku. Pokud je osoba, které byla přestupkem způsobena škoda, nezletilou osobou, resp. osobou, která nemá plnou procenění způsobilost, její zákonný zástupce nebo opatrovník by měl nárok na náhradu škody uplatnit jejím jménem. Správní orgán má povinnost vyrozumívát o zahájení řízení o přestupku a o nařízeném ústním jednání jemu známé osoby, kterým byla spácháním projednávaného přestupku způsobena škoda nebo na jejíž úkor se obviněný spácháním přestupku obohatil. Pokud o náhradě škody nebo vydání bezdůvodného obohacení bylo rozhodnuto v jiném řízení, nebo takové řízení probíhá, správní orgán osobu vyrozumí o nemožnosti rozhodovat o této otázce. Správní orgán působí na obviněného, aby dobrovolně nahradil škodu nebo vydal bezdůvodné obohacení poškozenému. (Ministerstvo vnitra české republiky, © 2019)

3.7.4 Dohoda o narovnání

Podstatou narovnání je dohoda mezi osobou poškozenou spáchaným přestupkem na straně jedné a obviněným na straně druhé, kterou schvaluje správní orgán. Obsahem takové dohody je ukončení přestupkového řízení v případě, že obviněný splní zákonem stanovené podmínky, takže není třeba věc vyřizovat v řádném řízení o přestupku. (Jemelka, 2017, s. 780) Obviněný nejdříve požádá správní orgán o určení příjemce a výše částky určené k obecně prospěšným účelům. Správní orgán obviněnému sdělí určeného příjemce a výši částky, pokud lze předpokládat, že budou splněny podmínky pro narovnání. Mezitím může obviněný uzavřít dohodu o narovnání s poškozeným. Tato dohoda obsahuje především určení výše škody způsobené spácháním přestupku a způsob

jejího nahrazení nebo určení výše bezdůvodného obohacení získaného spácháním přestupku a způsob jeho vydání, případně další vzájemná práva a závazky mezi jejími stranami. Správní orgán v návaznosti na uzavření dohody vyslechne obviněného a poškozeného o způsobu a okolnostech za jakých došlo k uzavření dohody o narovnání, získá jejich vyjádření k tomu, zda dohoda o narovnání mezi nimi byla uzavřena dobrovolně a zda souhlasí s jejím schválením. Obviněného současně poučí o právních důsledcích schválení dohody o narovnání. Následně správní orgán dohodu schválí rozhodnutím, pokud byly splněny všechny podmínky pro její uzavření. (Ministerstvo vnitra české republiky, © 2019) Správní orgán rozhodnutím schválí dohodu o narovnání, jestliže: a) takový způsob vyřízení věci není v rozporu s veřejným zájmem a je dostačující vzhledem k povaze a závažnosti přestupku, k míře, jakou byl přestupkem dotčen veřejný zájem a k osobě obviněného a jeho osobním poměrům, b) obviněný prohlásí, že spáchal skutek, pro který je stíhán, nejsou-li důvodné pochybnosti o tom, že jeho prohlášení bylo učiněno svobodně, vážně a určitě, c) obviněný uhradil poškozenému škodu nebo mu vydal bezdůvodné obohacení, d) obviněný složil na účet správního orgánu peněžní částku určenou k veřejně prospěšným účelům. (Ministerstvo vnitra české republiky, © 2019) Narovnání představuje způsob vyřešení projednávaného přestupku (tzv. odklon) bez vyslovení viny a s tím spojených negativních následků (např. zápisu do evidence přestupků vedené Rejstříkem trestů) z důvodu nevyslovení viny nelze uložit ani náhradu nákladů paušální částkou podle § 95 odst. 1 věty první zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, lze však přiznat účelně vynaložené náklady poškozenému podle § 95 odst. 2 zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Prohlášení obviněného o tom, že projednávaný přestupek spáchal, je nezbytné, aby mohlo být narovnání považováno za projednání přestupku konkrétní osoby. Ačkoliv tedy není vyslovena vina obviněného, narovnání zakládá překážku věci rozhodnuté. Právní mocí rozhodnutí o narovnání se řízení končí. (Ministerstvo vnitra české republiky, © 2019) Zákon výslovně nevylučuje institut narovnání u přestupků, které jsou předmětem evidence přestupků. Je na posouzení správního orgánu, které řízení o přestupku vede, zda v konkrétním případě bude shledán rozpor s veřejným zájmem. Pokud jde o použití institutu narovnání, zpravidla by měl být využíván v případech, kdy poškozený plně disponuje zájmy ohroženými nebo poškozenými přestupkem, zatímco v případě, kdy skutková podstata chrání ve zvýšené míře též veřejný zájem, zpravidla nebudou podmínky pro využití narovnání naplněny. A to i proto, že v případě ukončení řízení dohodou o narovnání dochází k zastavení řízení, tj.

není vyslovena vina a nenastanou ani jiné právní následky s vyslovením viny spojené. V případě, že správní orgán dohodu o narovnání neschválí, nevydává o tom samostatné rozhodnutí. Správní orgán v takovém případě pouze vyrozumí osoby o tom, že bude pokračovat v řízení a vydá rozhodnutí o vině a trestu s tím, že v tomto rozhodnutí odůvodní, proč dohodou o narovnání neschválil, respektive tento způsob vyřízení věci nepřipustil. (Ministerstvo vnitra české republiky, © 2019)

3.8 Přestupky proti občanskému soužití

Přestupky proti občanskému soužití jsou obsaženy v ustanovení § 7 odst. 1) až odst. 8) zákona č. 251/2016 Sb. o některých přestupcích, ve znění pozdějších změn a doplnění (dále jen „zákon o některých přestupcích“), přičemž konkrétní skutkové podstaty přestupků proti občanskému soužití jsou upravené v ust. § 7 odst. 1) až odst. 3) zákona o některých přestupcích, a jsou formulovány takto:

„(1) Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že

- a) Jinému ublíží na cti tím, že ho zesměšní nebo jiným způsobem hrubě urazí,*
- b) Jinému ublíží na zdraví, nebo*
- c) Úmyslně naruší občanské soužití tak, že*
 - 1. jinému vyhrožuje újmou na zdraví,*
 - 2. jiného nepravdivě obviní z přestupku,*
 - 3. se vůči jinému dopustí schválnosti, nebo*
 - 4. se vůči jinému dopustí jiného hrubého jednání.*

(1) Právnícká osoba se dopustí přestupku tím, že

- a) Jinému ublíží na cti tím, že ho zesměšní nebo jiným způsobem hrubě urazí,*
- b) Naruší občanské soužití tak, že*
 - 1. Jiného nepravdivě obviní z přestupku,*
 - 2. se vůči jinému dopustí schválnosti, nebo*
 - 3. se vůči jinému dopustí jiného hrubého jednání.*

(2) Fyzická, právnícká nebo podnikající fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že

- a) Omezuje nebo znemožňuje příslušníku národnostní menšiny výkon práv příslušníků národnostních menšin, nebo*
- b) Způsobí jinému újmu pro jeho příslušnost k národnostní menšině nebo pro jeho etnický původ, pro jeho rasu, barvu pleti, pohlaví, sexuální orientaci, jazyk,*

víru nebo náboženství, věk, zdravotní postižení, pro jeho politické nebo jiné smýšlení, členství nebo činnost v politických stranách nebo politických hnutí, odborových organizacích nebo jiných sdruženích, pro jeho sociální původ, majetek, rod, zdravotní stav anebo pro jeho rodinný stav.“ (Zákon 251/2016 Sb.)

Na rozdíl od předchozí právní úpravy došlo ke změně jejich členění, a to vzhledem k subjektu přestupku.

3.8.1 Ublížení na cti

Jedná se o často projednávané přestupky. Z tohoto důvodu je nutné zachování postihu těchto jednání, a to vzhledem k chráněným zájmům, jako je osobnost člověka a jeho čest. Objektem tohoto přestupku není soukromý zájem fyzické osoby, ale občanské soužití a veřejný zájem na ochraně cti každého člověka. Novinkou oproti předchozí právní úpravě je rozšíření okruhu subjektu přestupku o právnickou osobu. Druhou novinkou je úprava formulace skutkové podstaty, která oproti předchozí právní úpravě ublížení na cti jiného (*přestupku se dopustí ten, kdo jinému ublíží na cti tím, že ho urazí nebo vydá v posměch*), vymezuje jeho zesměšněním, nebo jeho hrubým uražením jiným způsobem. (Jemelka, 2017, s. 1054) Hlavní podmínkou k naplnění skutkové podstaty tohoto přestupku je skutečnost, že jinému bylo ublíženo na cti. Záleží vždy na posouzení, zda se provedeným jednáním, které může být provedeno ústně, písemně, pomocí technických zařízení, posunky apod., se postižená osoba cítí uražena, a že výrok je způsobilý ji zesměšnit, nebo jiným způsobem hrubě urazit. Nezáleží, zda byl výrok pronesen na veřejnosti, nebo v soukromí, před postiženou osobou, nebo před kýmkoliv jiným. S ohledem na povahu tohoto přestupku je vyloučená nedbalost nevědomá. (Jemelka, 2017, s. 1055-1056) Řízení o přestupku podle ust. § 7 odst. 1 písm. a) nebo § 7 odst. 2 písm. a) zákona o některých přestupcích lze zahájit, nebo v zahájeném řízení pokračovat pouze se souhlasem osoby přímo postižené spácháním přestupku. Důvodem tohoto postupu je skutečnost, že pouze osoba přímo postižená spácháním přestupku, které bylo ublíženo na cti, může správnímu orgánu kvalifikovaně popsat všechny okolnosti, které souvisejí s urážlivým výrokem, a zejména to, nakolik se urážlivým výrokem cítí být na své cti uražena. (Jemelka, 2017, s. 1057)

3.8.2 Ublížení na zdraví

Tohoto přestupku se může dopustit pouze fyzická osoba. K odpovědnosti fyzické osoby za přestupek postačí pouze nedbalost nevědomá. Korespondujícím trestním činem je trestný čin ublížení na zdraví podle ust. § 146 odst. TrZ, kterého se dopustí ten, kdo jinému úmyslně ublíží na zdraví a trestný čin ublížení na zdraví z nedbalosti podle ust. § 148 odst. 1 TrZ, kdo jinému z nedbalosti ublíží na zdraví tím, že poruší důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce, nebo povinnost uloženou mu zákonem. S ohledem na stejnou objektivní stránku bude posouzení, zda se jedná o přestupek anebo o trestný čin záležet na posouzení zásady subsidiarity trestní represe podle § 12 odst. 2 TrZ. Hranice mezi přestupkem a trestným činem spočívá nejenom v posouzení společenské škodlivosti, ale zejména ve způsobeném následku, respektive na změně na hmotném předmětu útoku, kterým je člověk. (Jemelka, 2017, s. 1058-1059) Pokud má správní orgán pochybnosti o tom, zda ublížení na zdraví v konkrétním případě je přestupkem, nebo trestným činem, předá věc bezodkladně příslušnému orgánu činnému v trestním řízení.

3.8.3 Narušení občanského soužití

V uvedeném přestupku je novinkou pouze rozšíření okruhu subjektů o právnickou osobu. K naplnění skutkové podstaty tohoto přestupku se předpokládá hrubé jednání. Občanské soužití, jako neurčitý právní pojem, se dá definovat jako určitý souhrn ustálených pravidel jednání a chování ve společnosti, který je založen na respektování práv ostatních lidí, jejich dodržování v určitém času a místě je ve společnosti obvyklé. Hrubé jednání můžeme definovat jako jednání, které má schopnost porušit nebo ohrozit zájem uvedený v § 7 zákona o některých přestupcích a současně narušit občanské soužití. (Jemelka, 2017, s. 1060)

Formy hrubého jednání zákon o některých přestupcích definuje taxativně, jedná se zejména o vyhrožování újmou na zdraví. Podmínkou k naplnění skutkové podstaty tohoto přestupku je skutečnost, že k újmě na zdraví, respektive k ublížení na zdraví nedošlo. Další forma hrubého jednání je nepravdivé obvinění z přestupku. Pachatel, který jiného nepravdivě (lživě) obviní z přestupku, si musí být vědom toho, že toto obvinění způsobí obviněné osobě postih. Podmínkou k naplnění skutkové podstaty tohoto přestupku je skutečnost, že osoba se přestupku nedopustila. Mezi další formu hrubého jednání patří schválnost. Schválnost musí mít povahu hrubého jednání a musí mít schopnost narušit

občanské soužití. Jedná se hlavně o jednání „naschvál“, které může negativně zasáhnout do práv jiného. Poslední formou je jiné hrubé jednání. Vzhledem k tomu, že se nedají taxativně vymezit všechna možná hrubá jednání, stanovil zde zákonodárce tzv. zbytkové ustanovení, které zastupuje všechna ostatní hrubá jednání, která nejsou výslovně uvedena. K naplnění skutkové podstaty tohoto přestupku je potřeba, aby se jednalo o hrubé jednání způsobilé narušit občanské soužití. (Jemelka, 2017, s. 1061-1061)

3.8.4 Jednání vůči příslušníku národnostní menšiny a dalším osobám

Novinkou u těchto skutkových podstat je rozšíření okruhu subjektu přestupku o právnickou osobu a podnikající fyzickou osobu. Podle § 2 NarMen (Zákon č. 273/2001 Sb.) je národnostní menšina společenství občanů ČR žijících na území současné České republiky, kteří se odlišují od ostatních občanů zpravidla společným etnickým původem, jazykem, kulturou a tradicemi, tvoří početní menšinu obyvatelstva a zároveň projevují vůli být považováni za národnostní menšinu za účelem společného úsilí o zachování a rozvoj vlastní svébytnosti jazyka a kultury a zároveň za účelem vyjádření a ochrany zájmů jejich společenství, které se historicky utvořilo. Příslušníkem národnostní menšiny je tak občan České republiky, který se hlásí k jiné, než české národnosti a projevuje přání být považován za příslušníka národnostní menšiny spolu s dalšími, kteří se hlásí ke stejné národnosti. Příslušníkům národnostních menšin se zaručuje jednotlivě, nebo společně s jinými příslušníky národnostní menšiny výkon jejich práv stanovených zákonem. (Jemelka, 2017, s. 1062-1063) Mezi práva příslušníků národnostních menšin patří například sdružovat se v národnostních sdruženích, užívání svého jména a příjmení ve svém jazyce, užívání svého jazyka v úředním styku, rozvíjení jazyka, kultury, tradic a jejich respektování. Omezení nebo znemožnění těchto práv je přestupkem. Tento přestupek není častý, je spíše výjimečný a ani nemá korespondující trestný čin. Druhého přestupku podle ustanovení § 7 odst. 3 písm. b) zákona o některých přestupcích se dopustí fyzická, právnická, nebo fyzicky podnikající osoba dopustí tím, že způsobí jinému újmu pro jeho příslušnost k národnostní menšině nebo pro jeho etnický původ, pro jeho rasu, barvu pleti, pohlaví, sexuální orientaci, jazyk, víru nebo náboženství, věk, zdravotní postižení, pro jeho politické nebo jiné smýšlení, členství nebo činnost v politických stranách nebo politických hnutích, odborových organizacích nebo jiných sdruženích, pro jeho sociální původ, majetek, rod, zdravotní stav anebo pro jeho stav manželský nebo rodinný. (Jemelka, 2017, s. 1064 -1065) U této skutkové podstaty došlo k rozšíření diskriminačních důvodů. Jedná

se o skutkovou podstatu přestupku, která spočívá v diskriminaci osoby, a to nikoliv pouze z důvodu příslušnosti k národnostní menšině, ale také z dalších důvodů, s ohledem na potřebu širšího vymezení proti diskriminačnímu opatření. (Jemelka, 2017, s. 1064) Objektem skutkové podstaty je ochrana osob před jejich přímou i nepřímou diskriminací pro okolnost uvedenou v zákoně. „Diskriminací se rozumí rozdílné zacházení s osobami nacházejícími se ve srovnatelné situaci. (Strakoš, 2018, s. 157)

4 Vlastní práce

4.1 Praktická část

Praktická část realizuje promítnutí teoretické části do praxe ve sledované oblasti – správního obvodu Praha 9. V praktické části jsou zmapovány počty vybraných druhů přestupků na území Městské části Praha 9 za období od roku 2014 do roku 2018, ve kterém byl realizován sběr dat a potřebných informací pro praktickou část. Provedeným šetřením je upozorněno na nejčastější přestupky proti občanskému soužití na území Městské části Praha 9 za období od roku 2014 do roku 2018, a to z pohledu jejich četnosti, způsobu ukončení přestupkového řízení, a dále z pohledu uložených sankcí za jednotlivé přestupky proti občanskému soužití. Efektivita uložených správních trestů je zjišťována prostřednictvím srovnání uložených sankcí (správního trestu pokuty) oproti pokutám uhrazeným v přestupkovém řízení. Dále je vyhodnocena personální situace na přestupkovém oddělení, na Odboru občansko – správním, a to včetně uvedení požadavků na oprávněnou úřední osobu. Na základě zjištěných výsledků jsou uvedeny návrhy a možná opatření pro zlepšení identifikovaných problémů, a to především v otázkách součinnosti správního orgánu s orgány policie.

4.1.1 Správní obvod Městské části Praha 9

Praha se člení na celkem padesát sedm městských částí. Městské části hlavního města Prahy stanovil poprvé, s účinností od 24. listopadu 1990 dnes již zrušený zákon č. 418/1990 Sb., o hlavním městě Praze. Postavení a působnost městských částí aktuálně upravuje zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze (zvláštní zákon) a obecně závazná vyhláška č. 55/2000 Sb. hl. m. Prahy (status hl. m. Prahy). (© wikipedie, 2020)

Městská část je samostatný celek, který je spravovaný voleným zastupitelstvem, radou a úřadem městské části. Stejně jako hlavní město Praha, každá městská část hospodář sama s vlastním rozpočtem, který je sestavován individuálně dle potřeb dané městské části. (© wikipedie, 2020)

Městská část Praha 9 (dále taky jako „MČ Praha 9“) vykonává rozšířenou působnost státní správy po své vlastní území a je tak již od svého vzniku jedním ze správních obvodů, jejichž počet se 1. července 2001 ustálil na 22.

Do správního obvodu Městské části Praha 9 patří tyto historické čtvrti: převážná část Vysočan, menší část Libně, Prosek, větší část Střížkova, téměř celé Hrdlořezy, menší část Hloubětína a nepatrná část Malešic. Dříve dělnické a tovární osady jsou dnes převážně obytnými částmi s důležitým místem v železniční dopravě a částí dvou tras metra (Trasa B a Trasa C). (© wikipedie, 2020)

Městská část Praha 9, sousedí s městskými částmi Praha 10, Praha 3, Praha 8, Praha 18 (Letňany), Praha 19 (Kbely) a Praha 14 Černý Most).

4.1.2 Úřad Městské části Praha 9

V rámci Odboru občansko správního Úřadu Městské části Praha 9 (dále jen „ÚMČ Praha 9) se projednávají zejména přestupky proti majetku, proti veřejnému pořádku, proti občanskému soužití, a některé přestupky podle zvláštních zákonů (na úseku proti alkoholu a návykovým látkám, na úseku školství, na úseku zdravotnictví, a na úseku zbraní a střeliv), dle zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích a zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

4.1.3 Personální zajištění oddělení přestupků

S přijetím nového přestupkového zákona, tedy zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, v roce 2016 došlo ke změně podmínek pro úředníky, kteří vedou přestupkové řízení. Podle předchozí právní úpravy k získání kompetence pro projednávání všech přestupků bylo dostačující složení zkoušky odborné způsobilosti, která se skládala před tří člennou odbornou komisí garantovanou Ministerstvem vnitra ČR, do jehož působnosti oblast přestupků spadá. Dle nového přestupkového zákona až do roku 2023 platí tzv. přechodné období, po jehož skončení bude kvalifikační podmínkou pro úřední osoby k projednávání přestupků složení zkoušky odborné způsobilosti a ukončené vysokoškolské vzdělání minimálně v bakalářském programu. V případě, že úředník bude mít vysokoškolské vzdělání v právnickém oboru na jedné ze čtyř veřejných právnických fakult v České republice, nebude vyžadováno složení zkoušky odborné způsobilosti. Nová zákonná úprava z roku 2016 výrazně legislativně rozšířila agendu přestupků, taktéž rozšířila jejich projednávání i samotné přestupkové řízení. V neposledním řadě je třeba zmínit, že s přijetím nového přestupkového zákona se výrazně zvýšila administrativa spojená s přestupkovým řízením.

V roce 2014 zajišťovalo v oddělení pro projednávání přestupků přestupkovou agendu pět referentů, a z toho jedna vedoucí oddělení. Vedoucí oddělení zajišťuje a koordinuje chod celého oddělení, přičemž sama přestupky neprojednává a přestupkové řízení nevede. Přestupkové řízení bylo v tomto roce vedeno třemi oprávněnými úředními osobami, přičemž čtvrtý referent mohl vykonávat úkony pouze omezeně, jelikož neměl složenou zkoušku odborné způsobilosti dle starého zákona. V tomto roce bylo oznámeno 1367 přestupků. Většinou se jednalo o přestupky proti majetku, kterých celkem bylo 782, dále přestupky proti veřejnému pořádku, kterých bylo celkem 120 a přestupků proti občanskému soužití bylo celkem 404. Zbylou část přestupků tvořily přestupky projednávané podle zvláštních zákonů.

V roce 2015 přestupkovou agendu zajišťovalo opět pět referentů, z toho jedna vedoucí oddělení. Přestupkové řízení vedly nadále pouze tři oprávněné úřední osoby. Čtvrtý referent musel odejít z důvodu nesplnění podmínky pro výkon oprávněné úřední osoby, neboť nesložil zkoušku odborné způsobilosti. Na oddělení byl v tomto roce přijat nový referent. V uvedeném roce bylo oznámeno celkem 1322 přestupků, z toho bylo 613 přestupků proti majetku, 133 přestupků proti veřejnému pořádku a 434 přestupků proti občanskému soužití. Zbylou část tvořily přestupky projednávané podle zvláštních právních předpisů.

V roce 2016 zajišťovalo v oddělení přestupkovou agendu pět referentů, a z toho jedna vedoucí oddělení. Přestupkové řízení vedly tři oprávněné úřední osoby. Čtvrtý referent celý rok vykonával úkony v rámci přestupkového řízení omezeně (u přestupků proti majetku se ve většině jednalo o zkrácené příkazní řízení, u přestupků proti veřejnému pořádku se jednalo o odkládání přestupků při nesplnění zákonných podmínek pro samotné projednání, u přestupků proti občanskému soužití se jednalo o vydání usnesení na podání návrhu na projednání přestupků, osobou, která byla spácháním přestupku postížena, a v případě nepodání návrhu se jednalo o vydání usnesení o odložení přestupků). V prosinci roku 2016 uvedený referent splnil zákonnou podmínku pro výkon oprávněných úředních osob, a to složením zkoušky odborné způsobilosti. V uvedeném roce bylo zaevidováno celkem 1462 přestupků, z toho bylo 462 přestupků proti majetku, 293 přestupků proti veřejnému pořádku a 474 přestupků proti občanskému soužití. Zbylou část tvořily přestupky projednávané podle zvláštních zákonů.

V roce 2017 zajišťovalo v oddělení přestupkovou agendu pět referentů, z toho jedna vedoucí oddělení. Začátkem uvedeného roku jeden z referentů dlouhodobě

onemocněl, kdy po dobu jeho nepřítomnosti (sedm měsíců) nebyla přijata žádná adekvátní náhrada. Přestupkové řízení vedly tedy opět tři oprávněné úřední osoby. Na místo nemocného referenta, bylo několikrát vypsáno výběrové řízení, a to na dobu určitou. V prosinci daného roku nemocný referent odešel do důchodu. O nabízenou pozici referenta nebyl zájem, a nikdo se na uvedenou nabídku nepřihlásil. V uvedeném roce bylo zaevidováno celkem 1216, z toho bylo 434 přestupků proti majetku, 193 přestupků proti veřejnému pořádku a 463 přestupků proti občanskému soužití, zbytek tvořily přestupky podle zvláštních zákonů.

Začátkem roku 2018 byl přijat na oddělení nový referent, který, pro nesložení příslušné zkoušky, vykonával v rámci přestupkového řízení omezené úkony. Přestupkovou agendu zajišťovalo 5 referentů, a jedním z nich byla vedoucí oddělení. Přestupkové řízení tedy vedly pouze tři oprávněné úřední osoby. V polovině roku 2018 byl přijat na dobu určitou nový referent, který rovněž v rámci přestupkového řízení vykonával omezené úkony, a to u přestupků proti majetku vykonával zkrácené příkazné řízení, u přestupků proti veřejnému pořádku se jednalo o odkládání přestupků při nesplnění zákonným podmínkách pro samotné projednání přestupků, u přestupků proti občanskému soužití se jednalo o vydání usnesení na podání souhlasu (dříve návrhu) na projednání přestupků, a v případě nepodání souhlasu (návrhu) vydání usnesení o odložení daných přestupků. Koncem roku 2018 byl nový referent, po dvou neúspěšných pokusech o složení zkoušky odborné způsobilosti, dlouhodobě nepřítomen, a následně po dlouhodobé nepřítomnosti (10 měsíců) na oddělení přestupků, s ním byl rozváznán pracovní poměr po třetím neúspěšném pokusu o složení zkoušky odborné způsobilosti podle nového zákona o přestupcích. V roce 2018 bylo zaevidováno celkem 1350 přestupků, z toho přestupků proti majetku bylo 475, přestupků proti veřejnému pořádku bylo 178 a přestupků proti občanskému soužití bylo 481, zbytek tvořily přestupky podle zvláštních zákonů.

Jenom pro zajímavost, v roce 2019 přestupkovou agendu vykonávalo celkem šest referentů. Jedna z referentů byla vedoucí oddělení. Začátkem roku bylo Radou Městské části Praha 9 schváleno jedno tabulkové místo navíc. Koncem roku 2019 byl přijat nový referent, který vykonává v rámci přestupkového řízení opět omezené úkony. Referent, který byl přijat v polovině roku 2018 z oddělení odešel, neboť mu nebyla prodloužena pracovní smlouva na dobu určitou. Samostatné přestupkové řízení vedly opět pouze tři oprávněné úřední osoby.

V současné době je opět, již po několikáté vypsané výběrové řízení na pozici „přestupkáře“.

Bohužel o tyto pracovní pozice není většího zájmu, což se dá přisoudit zejména náročnosti dané agendy, a to jak zvýšená administrativa (ověřování z rejstříků přestupků, ověřování pobytů z registru obyvatel, v rámci jednoho spisu vydávání několika usnesení), kdy všechny tyto úkony provádí sama oprávněná úřední osoba, která projednává přestupky, přičemž k dispozici není pracovní místo pro administrativní výpomoc, dále taktéž povinnost odborné kvalifikace na oprávněnou úřední osobu k výkonu dané agendy (požadované minimálně bakalářské vzdělání, složení zkoušky odborné způsobilosti), taktéž zvýšené požadavky nadřízeného orgánu na vypracovaná rozhodnutí, zejména na jejich odůvodnění přesahující právní odbornost „přestupkáře“. V rámci jednoho výběrového řízení se často přihlásí na danou pozici pouze jedna, nebo dvě osoby, kdy z těchto zájemců minimálně jeden nemá o dané pozici, o její náročnosti a obsahu, patřičnou představu.

4.1.4 Rozsah projednávaných přestupků

Následující část se zabývá mapováním vývoje vybraných přestupků, a to v období od roku 2014 do roku 2018 na ÚMČ Prahy 9. Tabulka č. 1 ukazuje přehled nejčastěji projednávaných druhů přestupků. Z údajů je zřejmé, že za sledované období pěti let bylo na ÚMČ Praha 9 projednáno celkem 6717 přestupků, z toho nejvíce přestupků bylo proti majetku. Přestupků proti majetku bylo ve sledovaném období projednáno celkem 2766, kdy nejvíce jich bylo v roce 2014, a to 782. V dalším období jejich počet mírně klesá. Druhou největší skupinou projednávaných přestupků, byly přestupky proti občanskému soužití, kdy ve sledovaném období jich bylo oznámeno celkem 2256, přičemž nejvíce jich bylo 2018, a to celkem 481. Přestupků proti veřejnému pořádku bylo projednáváno o něco méně, celkem jenom 917, kdy nejvíce, celkem 293 jich bylo v roce 2016.

V tabulce č. 1 jsou pak přestupky v řádku „Celkem“ procentuálně vyjádřeny za jednotlivé skutky. Z tabulky je zřejmé, že počet přestupků proti občanskému soužití dosahuje vysokého podílu z celkového počtu přestupků, a jejich počet ve správním obvodu pro Prahu 9, úměrně roste, čímž se téměř vyrovnávají přestupkům proti majetku.

Tabulka 1 Přehled vybraných přestupků projednávaných na ÚMČ Prahy 9

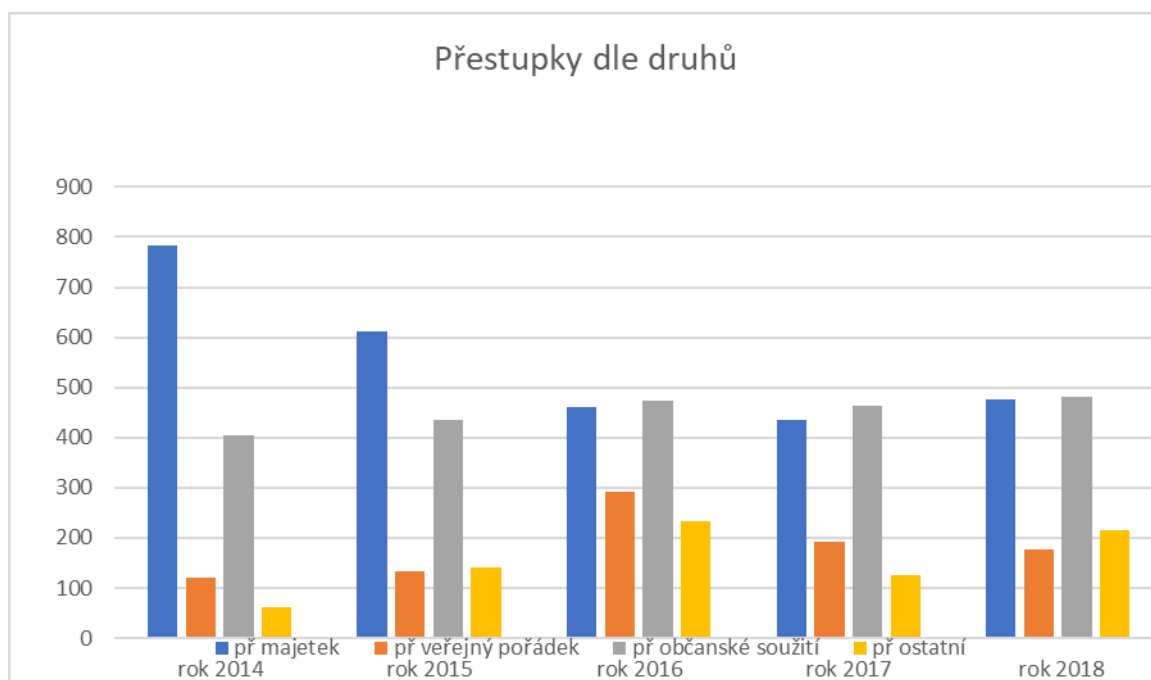
Přestupky dle druhů									
Rok	Přestupky proti majetku		Přestupky proti veřejnému pořádku		Přestupky proti občanskému soužití		Ostatní přestupky		Celkem
	Počet	%	Počet	%	Počet	%	Počet	%	
2014	782	57,20	120	08,80	404	29,50	61	04,50	1367
2015	613	46,40	133	10,10	434	32,80	142	10,70	1322
2016	462	31,60	293	20,00	474	32,40	233	16,00	1462
2017	434	35,70	193	15,80	463	38,10	126	10,40	1216
2018	475	35,20	178	13,20	481	35,60	216	16,00	1350
cekem	2766		917		2256				6717

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka demonstruje, že počet přestupků proti majetku dosahuje největšího podílu z celkového počtu přestupků, ale jejich počet každým rokem mírně klesá. Počet přestupků proti občanskému soužití dosahuje druhého největšího podílu z celkového počtu přestupků, ale jejich počet ve správním obvodě pro Prahu 9, úměrně roste.

Pro lepší přehlednost o vývoji přijatých přestupků jsou data přenesena do následujícího grafu:

Graf. č. 1 Přestupky dle druhů

Zdroj: vlastní zpracování

V grafu jsou barevně rozlišeny přestupky dle druhů konkrétních ustanovení. Na horizontální ose jsou zachyceny roky a na vertikální ose pak absolutní počty. Vyhodnocením dat z grafu a tabulky je patrné, že evidované přestupky proti majetku mají klesající tendenci. Za významný faktor klesající tendence u přestupků proti majetku se považuje zavedení rejstříků přestupků. Jak správní orgány, tak policejní orgány mají právo při zjištění konkrétního přestupku nahlížet do rejstříku přestupků, a v případě zjištění, že se u obviněného jedná o opakované jednání v krátkém časovém horizontu, a současně spáchaná škoda činí více než 5.000,-Kč, kontaktují policejní orgány samy přímo správní orgán s žádostí o vydání spisu a zahajují proti obviněnému úkony v trestním řízení.

U přestupků proti občanskému soužití je z grafu a tabulky patrné, že tyto přestupky mají naopak od roku 2014 zvyšující se tendenci. Toto zvýšení je zapříčiněno hned několika faktory. Mezi nejvýznamnější faktory patří jednak sociologické změny a ekonomické změny, s nimi související příliv obyvatel s mnohdy kriminální minulostí (velký počet obyvatel na ubytovnách i v pronajímaných bytech), a především zvýšený příchod ekonomických migrantů, což dokresluje i zvýšení násilné trestné činnosti v rámci správního obvodu Prahy 9.

4.1.5 Způsoby vyřízení přestupků proti občanskému soužití na území Městské části Prahy 9

Správní orgán může evidované přestupky vyřídit několika způsoby. Značnou část přestupků proti majetku (nejčastějšími přestupky zde jsou krádeže v obchodních centrech) a přestupků proti veřejnému pořádku (nejčastějšími přestupky zde je neuposlechnutí výzvy úřední osoby při výkonu její pravomoci, a rušení nočního klidu) vyřídí správní orgán ve zkráceném příkazním řízení. Zbylou část přestupků správní orgán projedná ve správním řízení, které se zahajuje z úřední povinnosti.

U přestupků proti majetku se jedná většinou o případy, kde byla způsobena majetková škoda a poškozený uplatnil nárok na náhradu škody, tudíž správní orgán nemůže daný přestupek projednat ve zkráceném příkazním řízení. Z větší části se zde opět jedná o krádeže, které byly spáchané v obchodních centrech, při kterých byla způsobena majetková škoda. Co se týče samotných přestupců, ti se dají rozdělit do několika následujících skupin. Většinou se jedná o pachatele (bezdovovce), kteří odcizují lihoviny, nebo potraviny pro svoji potřebu, přičemž tyto lihoviny a potraviny přímo na místě spotřebují, a tudíž nemůžou být vráceny do prodeje. Druhou velkou skupinou přestupců

tvoří skupina závislých na návykových látkách, kteří „kradou“ zboží (drogerie, trvanlivé potraviny) v obchodních centrech za účelem toto odcizené zboží dále prodat zejména drobným živnostníkům s vlastní prodejnou, a následně za takto získané peníze si obstarat omamné látky. Do poslední skupiny pachatelů, jejich počet úměrně každým rokem roste, patří starší občané (důchodci) a mladiství. „Důchodci“ - tato specifická skupina přestupců se často odvolává proti rozhodnutí vydaným ve zkráceném řízení, a své jednání popírají nebo se odvolávají na nedbalost v tom smyslu, že danou věc odcizili z roztržitosti. Co se týče mladistvých, u těchto přestupců se často jedná takzvaně „o sázku v partě něco dokázat“, nebo se jedná o mladistvé ze sociálně slabší skupiny obyvatel, či mladistvé, kteří jsou umístěni v diagnostických ústavech na základě rozhodnutí soudu. Při samotném projednávání daných přestupků si tito mladiství pachatelé často nejsou vědomi skutečnosti, že se dopustili protiprávního jednání, a že v případě uznání viny, budou zapsáni v rejstříku přestupků po dobu pěti let.

Jak již bylo zmíněno v teoretické části, přestupky proti občanskému soužití se zahajují z úřední povinnosti, nebo na základě souhlasu, který podala osoba přímo postižená spáchaným přestupkem. Převážná část přestupků proti občanskému soužití se projednává ve správním řízení, které se zahajuje z ex offo (z úřední povinnosti), a kde se prokazuje vina obviněného. Především se jedná o přestupky, při kterých došlo k ublížení na zdraví, ke schválnostem, vyhrožování újmou na zdraví nebo k hrubému jednání. Jak již bylo výše uvedeno, tak v průběhu posledních let došlo k významným ekonomickým změnám, které sebou přinesly větší příliv osob s mnohdy kriminální minulostí (velký počet osob na ubytovnách i v pronajímaných bytech), a taktéž příliv ekonomických migrantů, což dokresluje i zvýšení násilné trestné činnosti v rámci správního obvodu Prahy 9.

Právě tato skupina obyvatel se dopouští zvýšeného počtu spáchaných přestupků proti občanskému soužití. K velké části uvedených přestupků dochází na ubytovnách, kde jsou ubytovaní jak cizinci, tak i lidé bez domova, kteří mají trvalé pobyty nahlášené na ohlašovnách úřadů České republiky. Při samotném zahájení řízení již dochází často k problémům spojených právě se samotným zahájením řízení, neboť velká skupina cizinců, kteří bydlí na ubytovnách, nebo v podnájmech, nemají nahlášený žádný přechodný či trvalý pobyt, a tudíž vůči nim správní orgán velice těžce zahajuje samotné přestupkové řízení. Pokud správní orgán přestupkové řízení zahájí, pak pracující cizinci převážně z východních zemí se správním orgánem spolupracují, ale většinou v průběhu řízení své protiprávní jednání popírají, jelikož mají úmysl získat na území České republiky trvalý

pobyt, nebo státní občanství České republiky, a jsou si vědomi skutečnosti, že v případě uznání viny, je správní orgán povinen uvedenou skutečnost oznámit na cizinecké policii, čímž se získání státního občanství České republiky velice stíží. Velice malá skupina pracujících cizinců se správním orgánem odmítá spolupracovat, ať již s ohledem na jejich náboženské vyznání, či k vlastnímu přístupu k ženám. Občas dochází i k situacím, že oprávněné úřední osoby – ženy, se setkaly s tím, že migrant z východních zemí (jiného náboženského vyznání) odmítl s úřední osobou jednat, nebo se k referentovi – ženě choval velice arogantním a nadřazeným způsobem, a to pouze z důvodu jejího pohlaví. Tyto situace musí být řešeny přivoláním vedoucího odboru – muže, který přestupci – cizinci několikrát zdůrazní jeho povinnosti před správním řízením, teprve následně se uvedení přestupci rozhodli v řízení pokračovat a referenta – ženu akceptovat jako oprávněnou úřední osobu.

Taktéž dochází k situacím, že cizinci, kteří mají na území trvalý pobyt, se správním orgánem sice spolupracují, ale vůbec si nejsou vědomi té skutečnosti, že se dopustili protiprávního jednání dle českých zákonů. Jejich obhajoba je založená na tvrzení, že při samotném „fyzickém incidentu“ se pouze bránili, ačkoliv z předložených důkazů je jasné patrné, že oni sami útočili, nebo nepřiměřeně reagovali na hrubé jednání, nebo naopak poukazují na fakt, že v jejich zemi jde o přípustné jednání, např. uhodit ženu, poprat se kvůli bezvýznamné věci. Dle těchto osob platí tvrzení „oko za oko, zub za zub“.

Vůči občanům sociálně slabším, kteří bydlí na ubytovnách, nebo v pronajatých bytech, kdy většina přestupců z této skupiny je nahlášena k trvalému pobytu na ohlašovacích městských úřadů, může správní orgán řízení zahájit přestupkové řízení podle ust. § 24 odst. 1 správního řádu (fikce doručení), nutno však podotknout, že většina z těchto přestupců se o zahájení řízení vůči jejich osobě vůbec nedozví. V takovýchto případech dochází k další časté překážce při samotném projednávání daného přestupku a následně i k prokazování viny, a to zejména tam, kde je nutná konfrontace obviněný – svědek, případně obviněný – poškozený, kde se bez náležité součinnosti účastníků velice těžko prokazuje protiprávní jednání u dané osoby – obviněného.

Rozdíly můžeme spatřovat i u samotného přestupkového řízení, kde správní orgán předvolává jak osoby poškozené a svědky daného incidentu. Zde se opět odlišuje, zda se jedná o skupinu sociálně slabších občanů, kteří jakmile dojde k nějakému incidentu, kterého se účastní, automaticky volají policii, která přestupek na místě sepíše, a oni tímto považují celou věc za vyřízenou, aniž by si uvědomili, že přestupek bude dále prošetřován.

V takovýchto případech správní orgán následně musí žádat o spolupráci Městskou policii hlavního města Prahy, a to žádostí o předvedení obviněného, případně svědků k projednání přestupku před správním orgánem, přičemž Městská policie hlavního města Prahy velice těžko zjišťuje u těchto osob jejich aktuální a skutečnou adresu pobytu na území České republiky. Pokud přece jenom podaří účastníky ke správnímu řízení předvést, velice často se podivují, proč správní orgán projednává opět přestupek, který byl již sepsán orgánem policie, a dle jejich názoru je tedy celá záležitost již ukončena.

Opačná situace je u skupiny občanů České republiky, případně pracujících cizinců, mezi kterými často dochází ke schválnostem, k hrubému jednání, nebo k urážkám na cti podle ust. 7 odst. 1 písm. a) zákona o některých přestupcích. Při projednávání těchto přestupků oznamovatelé přestupků, svědci, ale i obvinění se správním orgánem spolupracují, neboť velice často si tímto způsobem vyřizují své sousedské spory ve správním řízení, které je na rozdíl řízení před soudy České republiky bez povinných poplatků, a tím se i vyhnou dalším nákladům spojených se soudním řízením. Ačkoliv se jedná o správní řízení nikoliv soudní řízení, tak často se u správního orgánu tyto osoby dožadují, aby jim byly řešeny situace, jejich vyřešení je pouze v kompetenci soudů České republiky, a správní orgán nemá k jejich vyřešení nemá danou pravomoc.

V předchozím odstavci bylo uvedeno, že v uvedených případech účastníci řízení, tedy svědci i oznamovatelé přestupků, se správním orgánem spolupracují, a to z důvodu, že chtějí spíše dosáhnout úředního potrestání druhé strany, než by jim šlo o prosazování svých práv. Tyto osoby často, při snaze dosáhnout co pro ně nejlepšího výsledku řízení, správní orgán zatěžují dalšími (nesmyslnými) požadavky na provedení důkazů, které jsou často dle správního orgánu nadbytečné. Přestože správní orgán má pravomoc rozhodnout, zda-li provede v řízení další účastníky požadované důkazy, je na něho velice často kladen důraz, aby se daným navrhovaným důkazům plně vyhovělo, čímž dochází ke zbytečnému protahování správního řízení. Při samotném řízení správní orgán provádí důkazní řízení, které vychází ze samotného oznámení přestupku, jako podkladu pro zahájení řízení, přičemž toto oznámení je velice často špatně vypracováno. Orgány policie sepisující dané oznámení bezprostředně po spáchání protiprávního jednání, a které zajišťují důkazy pro správní řízení, povětšinou z velké části z praxe ví, že se bude jednat „pouze o přestupek“, tudíž vypracování daného podkladu pro zahájení řízení velice často sepisují pouze v podobě úředního záznamu. V daném oznámení často chybí podání vysvětlení jak přestupce, tak i osoby postižené spácháním přestupku a případných svědků. Mnohdy jsou

v daném oznámení svědkové identifikování, vedle svých jmen a příjmení, pouze uvedením telefonních kontaktů, a tedy bez uvedení jakýchkoliv adres. Takto zpracované oznámení přestupku velice stěžuje správnímu orgánu samotné zahájení přestupkového řízení a následné dokazování. Pokud dojde k situaci, že někdo přijde nahlásit na místní oddělení policie spáchání přestupku, policie daný přestupek sepíše a následně postoupí na příslušný úřad k dalšímu projednání. Často se tak stává, že sám přestupce, který měl údajný přestupek spáchat se o svém obvinění dozví až ze samotného oznámení přestupku a z učiněného předvoláním k ústnímu jednání před správním orgánem. Z praxe vyplývá, že samotné oznámení přestupku je obviněnému doručeno se zpožděním někdy i čtyř měsíců.

Správní orgán dále provádí důkazní řízení na základě výpovědi svědků a listinných důkazů (např. lékařské zprávy), v ojedinělých případech jsou prováděny důkazy v podobě pořízených videozáznamů. Vzhledem k omezeným pravomocem správního orgánu ve správním řízení není snadné prokázat vinu obviněného.

Specifickou skupinu přestupků proti občanskému řízení tvoří přestupky proti občanskému soužití, jenž se zahajují se souhlasem osoby přímo postižené spácháním přestupku (dále jen „OPPSP“). Jedná se o přestupky podle ust. § 7 odst. 1 písm. a), kde došlo k urážce na cti, nebo zesměšnění. Zbývající část přestupků proti občanskému soužití, které se zahajují se souhlasem OPPSP, jsou přestupky, které jsou spáchány ve společné domácnosti, a tedy mezi osobami blízkými. Ve většině případů se zde jedná o hrubé jednání, nebo ublížení na zdraví. Nutno uvést, že těchto přestupků se zahajuje jen velmi malá část, a vina se prokazuje velice těžko, neboť jak již bylo zmíněno, k těmto přestupkům dochází většinou v domácnostech, kdy k násilí dochází často, opakovaně a za zavřenými dveřmi. Mnohdy oznamovatel přestupku, poté co obdrží usnesení k podání souhlasu se zahájením řízení, si celou věc rozmyslí a souhlas na zahájení řízení správnímu orgánu nakonec nedá, a to i přesto, že oznámení na konkrétní osobu, která se dopouští násilí ve společné domácnosti, podává daný oznamovatel opakovaně i několikrát za rok. V rámci těchto přestupků tvoří další skupinu přestupců manželé, partneři, kteří se rozešli, nebo se rozvádějí a dělají si naschvály. Tyto osoby souhlasy k zahájení řízení dávají, i když je jim vysvětleno, že v případě nepřítomnosti dalších svědků, kteří by jejich podpořili, se vina přestupce velice těžko prokazuje, a následně tedy uvedené řízení správní orgán bude nucen zastavit. Následně je u těchto přestupků správním orgánem zjištěno, že tyto OPPSP pouze „sbírají body před soud“, kde se rozhoduje o svěřeni společných dětí do péče, a oni pak můžou argumentovat existencí probíhajícího správního řízení, a prokazovat

v soudním řízení čeho se „jejich partner, partnerka, bývalý manžel, bývalá manželka dopustili“. Často tak stává, že na jednoho přestupce je vedeno i několik spisů, za rok, kdy celá tato situace trvá i několik let. Zbylá část přestupků OPPSP, se odloží.

Tabulka č. 2 se zabývá mapováním způsobu vyřízení přestupků proti občanskému soužití v období od roku 2014 do roku 2018 na ÚMČ Prahy 9. Tabulka č. 2 ukazuje počet způsobů vyřízení přestupků proti občanskému soužití na ÚMČ Praha 9.

Tabulka č. 2 Způsoby vyřízení přestupků proti občanskému soužití

Rok	Oznámeno přestupků	Uznání viny	Zastaveno - neprokázáno	Odloženo
2014	404	137	193	74
2015	434	127	225	82
2016	474	140	241	93
2017	463	135	237	91
2018	481	142	245	94

Zdroj: vlastní zpracování

Z uvedené tabulky je patrné, že u větší části přestupků proti občanskému soužití se správnímu orgánu nepodaří obviněnému vinu prokázat. Jak již bylo výše zmíněno, správní orgán má v prokazování viny obviněných pouze omezené možnosti. Při svém rozhodování vychází pouze ze svědeckých výpovědí provedených před správním orgánem, listinných důkazů, případně kamerového a zvukového záznamu. Přestože má správní orgán možnost pořídit výpis z registru obyvatel, často u společensky nepřizpůsobivých občanů, kteří mají trvalý pobyt nahlášen na ohlašovnách městských úřadů, nelze zjistit jejich současná adresa, a tudíž nelze často provést nutnou konfrontaci pachatele – obviněného se svědkem. Tato situace platí i u pracujících cizinců, kteří mají často trvalý pobyt mimo území hl. m. Prahy, a jejich současná adresa pobytu v hlavním městě Praze, kde páchají přestupky, není správnímu orgánu často známa. Dále dalším častým důvodem, který správnímu orgánu velmi stěžuje prokázání viny obviněného, je neochota obviněných se správním orgánem spolupracovat.

Správní orgány v těchto případech musí často žádat orgány Městské policie hl. m. Prahy o předvedení svědků, případně dalších účastníků řízení ke správnímu orgánu, nebo dožádat jiné správní orgány o výsledky svědků, případně účastníků řízení, kdy tímto postupem se správní řízení velice časově protahuje. Zde je namístě uvést, že lhůta pro

vydání rozhodnutí ve správním řízení je jeden rok, a tato lhůta počíná běžet dnem zahájení řízení.

K vydání rozhodnutí u přestupků proti občanskému soužití, kdy správní orgán obviněného uznal vinným a projednal tento přestupek v blokovém řízení (dle současné právní úpravy – příkazem na místě), nebo ve zkráceném příkazním řízení dochází velice zřídka, a to v porovnání s řízením s uložením sankce, nebo zastavením řízení proti obviněnému. Ačkoli je řízení příkazem na místě a příkazní řízení zkrácenou formou přestupkového řízení, tedy rychlé, efektivní a především hospodárné vyřízení celé věci, tato řízení se vedou spíše při projednávání přestupků proti majetku a přestupků proti veřejnému pořádku. Většina přestupků proti občanskému soužití se zahajuje z úřední povinnosti, a to dopustí-li se obviněný jiného hrubého jednání, schválnosti nebo ublíží na jinému zdraví, a malá část těchto přestupků se zahajuje se souhlasem osoby přímo postižené spácháním přestupku (OPPSP).

Co se týče přestupků, které v dané době, tj. v letech od roku 2014 do roku 2018, byly odloženy, většinou se jedná o přestupky, které se zahajují pouze se souhlasem OPPSP. Z těchto přestupků za zahajuje se souhlasem OPPSP cca 1/3 přestupků. Tento zvyšující se trend se připisuje i skutečnosti, že u těchto přestupků, v případě neprokázání viny se již neplatí správní poplatek 1.000,- Kč za provedené správní řízení, oproti předcházející právní úpravě, kdy správní řízení bylo zpoplatněno. V praxi je zaznamenáno, že více než polovina těchto přestupků jsou urážky na cti při sousedských sporech, kde si účastníci řízení tímto způsobem často vyřizují své sousedské spory ve správním řízení, které je bez povinných poplatků, a tím se vyhnou případným nákladům spojených se soudním řízením. Zbylá část přestupků proti občanskému soužití, které se zahajují se souhlasem OPPSP, jsou přestupky, které jsou spáchány ve společné domácnosti, tedy osobami blízkými, zde se ve většině případů jedná o hrubé jednání, nebo ublížení na zdraví, přičemž jen u malé části těchto přestupků je skutečně přestupkové řízení zahájeno. Zbylá část přestupků OPPSP se odloží.

4.1.6 Shrnutí

4.1.6.1 Rozsah a personální zajištění přestupků

Z předložených údajů o počtu projednávaných přestupků je zřejmé, že v období od roku 2014 do roku 2018 počet přestupků byl přibližně stejný, ale počet přestupků proti občanskému soužití z celkového počtu projednávaných přestupků se úměrně zvyšoval a

jejich počet se zvýšil i v roce 2019. Důležité je tady upozornit na skutečnost, že oddělení přestupků od roku 2018 přešlo na novou evidenci oznámených přestupků, a to že k jednomu pachateli je přiřazeno pouze jedno evidenční číslo. Tudíž se může zdát, že počet oznámených přestupků na ÚMČ Praha 9 je přibližně stejný, praxe bohužel dokazuje něco jiného. Mnohdy se stává, že se pachatel dopustil i několik přestupků současně, ale zaevidován v evidenčním programu Vita, je pouze pod jedním evidenčním číslem, kdy až po rozkliknutí daného čísla, je vidět kolik přestupků jeden přestupce skutečně spáchal.

Mezi nejčastěji projednávanými přestupky na přestupkovém oddělení ÚMČ Prahy 9 jsou přestupky proti majetku, druhou největší skupinou projednávaných přestupků jsou přestupky proti občanskému soužití, a následně přestupky proti veřejnému pořádku. V průměru bylo ve sledovaném období ročně projednáno celkem 1343 přestupků. Z přestupků proti občanskému soužití, které se zahajují a projednávají z úřední povinnosti k nim patří přestupky podle ust. § 7 odst. 1 písm. b), c) - ublížení na zdraví z nedbalosti, úmyslné narušení občanského soužití vyhrožováním újmou na zdraví, schválností nebo jiným hrubým jednáním. Přestože z provedené analýzy vyplývá, že počet všech oznámených přestupků je přibližně každý rok stejný, není tomu tak, a to zejména z důvodu, že od roku 2018 se zavedla na odboru správním ÚMČ Prahy 9 nová evidence přestupků. Ke zvyšujícímu se počtu přestupků bohužel nedochází úměrnému zvyšování počtu oprávněných úředních osob, které se v důsledku novel, jež proběhly roce 2015 a 2016, a následným přijetím nového zákona č. 250/2019 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákona č. 251/2016 Sb. o některých přestupcích, se potýkají s velkým nárůstem administrativy (pořizování opisu z evidence přestupků, výpis z registru obyvatel, v současné době i práce v programu GINIS, to vše vykonávají oprávněné úřední osoby samy).

V průměru zajišťovalo přestupkové řízení pět úředníků, kdy jeden referent – vedoucí oddělení, neprováděla samostatné přestupkové řízení. Uvedené množství referentů zvládalo bezproblémově vést přestupková řízení zejména v roce 2014, kdy bylo projednáváno celkově 1367 přestupků, postupně však dalších letech, kdy celkový počet přestupků narůstal (i když zavedením výše uvedeného evidenčního systému se počet přestupků zdá být přibližně stejný), ale jak již bylo výše zmíněno, tak i v důsledku přijatých dvou novel a nového zákona, kdy narůstá administrativní agenda, zvyšují se požadavky od nadřízeného orgánu všechny přestupky zahajovat a minimálně odkládat,

nastala na přestupkovém oddělení personální destabilizace, přičemž tento stav trvá do současné doby.

Příčinou tohoto stavu byla častá fluktuace zaměstnanců, která značně omezila chod přestupkového oddělení. Je zřejmé, že pro míru fluktuace je rozhodující faktor motivace, resp. demotivace. Zejména zjištění, že na některé pracovní pozice, ačkoliv jsou stejně ohodnoceny, jsou kladeny nižší nároky, rozpoutalo nespokojenost a již zmiňovanou personální nestabilitu. Mezi dalšími demotivujícími faktory byly nové požadavky na kvalifikaci oprávněných úředních osob, celková náročnost práce zahrnující zvýšenou administrativu, ale i zvýšení stresových situací doprovázející zejména samotné projednávání přestupků. Všechny tyto skutečnosti zcela demotivovaly i nově přijímané zaměstnance. Potvrdilo se, že nejkritičtějším obdobím je doba do jednoho a půl roku po přijetí nového zaměstnance, protože během ní museli nově přijatí referenti zvládnout složit zkoušku odborné způsobilosti. V současnosti, je na oddělení pět referentů, jeden referent – vedoucí oddělení zajišťuje chod oddělení, samotné přestupkové řízení vykonávají tři oprávněné úřední osoby, čtvrtý referent je před složením odborné zkoušky a na šestého referenta „přestupkáře“ je vypsán již druhé výběrové řízení.

Při předpokladu dalšího nárůstu počtu projednávaných přestupků lze očekávat, že počet zaměstnanců bude zcela nedostačující. Pokud nebude přijato nějaké motivační opatření, je velmi pravděpodobné, že flukтуаční situace se bude opakovat. Při předpokladu dalšího nárůstu počtu projednávaných přestupků lze očekávat, že počet zaměstnanců bude zcela nedostačující.

4.1.6.2 Efektivita přestupkového řízení

Přestupkové řízení je druhem správního řízení, jehož účelem je zjistit, zda se daný skutek skutečně stal, zda naplňuje znaky přestupku, kdo tento skutek spáchal a za jakých okolností, a dále jaký druh správního trestu a v jaké výši lze pachateli přestupku uložit. Jak vyplynulo z údajů o projednávaných přestupcích, je kladen důraz, aby byla zahájena většina oznámených přestupků. K úspěšnému dokončení přestupkového řízení správní orgán vynakládá nemalé finanční prostředky, aniž by docházelo ke zvýšení efektivity přestupkového řízení. Finanční prostředky jsou vynakládány zejména na opakované zasílání zásilek nebo na pátrání po obviněných osobách, tyto prostředky se správnímu orgánu nikdy nevrátí, neboť pokuta, která je v přestupkovém řízení uložena, není často

uhrazena, nebo se přestupkové řízení musí odložit z důvodu uplynutí lhůty možné k projednání přestupku (jeden rok), či zastavit z důvodu neprokázání viny obviněného.

Pokud správní orgán uloží pokutu a přestupce tuto pokutu nezaplatí, následně dochází k vymáhání pohledávek prostřednictvím exekučního řízení. Přestupci jen velice zřídka zaplatí pokutu dobrovolně. V těchto případech se jedná spíše o osoby, které spáchaly přestupky obvykle z nedbalosti, nebo pod vlivem nějakých tíživých situací.

Tabulka 3 zobrazuje údaje o celkovém počtu uložených pokut, počet zaplacených pokut a nezaplacených pokut ve sledovaném období od roku 2014 do roku 2018 na oddělení přestupků ÚMČ Praha 9.

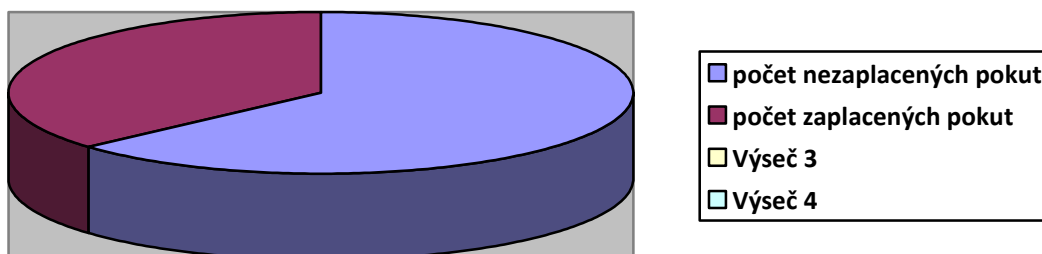
Tabulka č. 3 Přehled uložených a nezaplacených pokut

Rok	Počet uložených pokut	Počet zaplacených pokut	Počet nezaplacených pokut
2014	853	180	673
2015	797	211	586
2016	964	237	727
2017	721	183	538
2018	826	178	648
celkem	4161	989	3172

Zdroj: vlastní zpracování podle údajů oddělení přestupků na ÚMČ Praha 9

Pro lepší přehled je počet zaplacených a nezaplacených pokut znázorněn v grafu č. 2, z kterého vyplývá rozdíl mezi počtem zaplacených pokut a počtem nezaplacených pokut.

Graf č. 2 Přehled zaplacených a nezaplacených pokut za období 2014 - 2018

Zdroj: vlastní zpracování podle údajů oddělení přestupků na ÚMČ Praha 9

Jak z tabulky, tak i grafu, je vidět zřetelný rozdíl mezi počtem zaplacených a nezaplacených pokut. Kdy z celkového počtu uložených pokut je pouze 23,8 % uhrazeno dobrovolně. Jak vyplynulo z výše uvedeného, nejčastěji jsou projednávány přestupky proti majetku a přestupky proti občanskému soužití. Důvod nižší výše zaplacených pokut je nutné hledat v osobě pachatele - přestupce. Tyto osoby bývají těžko dohledatelné, a přitom se nemusí vždy nutně jednat pouze o přestupce bez domova či cizince bydlící na ubytovnách. I osoby mající na území České republiky trvalý pobyt či oficiálně uvedenou adresu pro doručování, uloženou pokutu v důsledku nezaplátí. Tyto osoby se k ústnímu jednání povětšinou ani nedostavují. Správní orgán pak musí nařídit nové ústní jednání, kam jsou opakovaně zváni jak přestupci, tak i poškození, či svědci, nebo musí žádat orgány policie o doručení dané písemnosti, či předvedení dané osoby ke správnímu orgánu, případně dožádat jiný správní orgán o výslech požadované osoby. Ve většině případů se však správnímu orgánu nepodaří prokázat vinu, a to z důvodů, které již (ve vlastní práci) byly zmíněny. Pokud je pachatel - přestupce uznán vinným, je mu uložen nejen správní trest pokuty, ale ze zákona i náklady řízení, které činí částku 1 000 Kč, avšak ve většině případů tyto náklady nepokryjí náklady vynaložené na celé řízení. Pokuta i tyto náklady jsou vymáhány exekučně, ale i v tomto případě je pravděpodobnost, že daná pokuta včetně nákladů řízení bude uhrazena, mizivá.

Důvod nezaplacených pokut lze hledat ve většině případů přímo v osobách přestupců, kterým jsou ukládány. Velmi často se jedná o stejné pachatele, kteří jsou bez prostředků a svoji situaci řeší například drobnými krádežemi. Tito lidé, ale často nemají prostředky na zaplacení pokuty, a tak po vydání rozhodnutí správního orgánu o uložení pokuty, nebývají tyto pokuty téměř nikdy zaplacený v době jejich splatnosti. Většinou dochází k vymáhání pohledávek na těchto osobách prostřednictvím exekučního řízení. V případě nezaplacení uložené pokuty jim tak hrozí exekuční řízení, avšak vzhledem k jejich tíživé finanční situaci, a rovněž proto, že nejsou nikde zaměstnáni, nepobírají žádné dávky, nejsou tyto pohledávky vymáhány mnohdy ani exekučně.

Příjmy vzniklé z činnosti správního orgánu jsou jedním z prostředků, ze kterých lze financovat celý provoz úřadu. Efektivitu uložení správních trestů ve formě pokuty lze hodnotit počtem zaplacených pokut, které byly v přestupkovém řízení uloženy.

4.1.6.3 Zajištění součinnosti správního orgánu s Policí České republiky a Městskou policií

Městská část Praha 9 patří k menším částem hl. m. Prahy. Přesto velký podíl na narůstající kriminalitě má zvyšující se počet ubytoven, ve kterých jsou ubytovaní, jak cizinci pracující pro různé pracovní agentury, tak i lidé bez domova, kteří mají trvalé pobyty nahlášené na ohlašovacích úřadech České republiky. Kdy právě na těchto ubytovnách dochází ke zvýšenému počtu přestupků spáchaných těmito osobami. Rovněž v poslední době se na území Městské části Praha 9 shlukuje velký počet „bezdromovců“, kteří se odmítají začlenit do běžného života. Pokud spáchají tyto osoby přestupek, je velmi obtížné je dohledat a věc s nimi řádně vyřešit. Často se stává, že tyto osoby z ubytoven sami odejdou, nebo jsou z nich vyhozeni, nebo sami odejdou ze zaměstnání, a jelikož se nechtějí vrátit do své země původu, zůstávají v České republice a stávají se z nich bezdromovci, kteří se následně dopouštějí protiprávního jednání. Spolupráce s těmito osobami je velmi složitá, neboť se správním orgánem odmítají spolupracovat, nebo se nedají dohledat. Jednou z možností, jak je možné tyto osoby kontaktovat, je prostřednictvím městské nebo státní policie. K tomu, aby mohl být jakýkoliv oznámený přestupek řešen, a následně dořešen, je základem řádné ztotožnění osoby, která daný přestupek spáchala, a to včetně svědků daného přestupku. Pokud je přestupcem občan České republiky je dostačující ve ztotožnění uvést jméno, příjmení a datum narození. Oprávněná úřední osoba si následně na základě uvedených údajů ztotožní přestupce, případně i svědků z Registru obyvatel. V takovém případě se s oznámením přestupku dá pracovat a v řízení pokračovat. Pokud ovšem jde o přestupce - cizince a v oznámení přestupku nejsou požadované údaje, nastává problém se zahájením řízení.

Pro zahájení řízení je nutné, aby si oznámení o zahájení řízení převzal přímo přestupce, nebo uvedené oznámení o zahájení řízení bylo zasláno na adresu trvalého pobytu, kdy se dá použít tzv. fikce doručení dle správního řádu. Toto nelze uplatnit v případě cizinců, kteří pracují a jsou ubytovaní na ubytovnách. V těchto případech správní orgán musí žádat orgány policie o součinnost. Pokud orgány policie tyto osoby nedohledají, správní orgán nemá více možností, a většina těchto přestupků je ukončena z důvodu uplynutí zákonné lhůty k projednání (jeden rok). Další spolupráce s policií spočívá v žádosti o předvedení přestupců, nebo svědků, kteří odmítají se správním orgánem spolupracovat. Přestože správní orgán opakovaně předvolává přestupce i svědky k ústnímu jednání, tyto osoby se ke správnímu orgánu nedostavují, tudíž správnímu orgánu nezbyvá

jiná možnost, než je předvedení těchto osob k ústnímu jednání. Velice často je tato možnost předvedení využívána, byť je úspěšnost jen jedna polovina, a tudíž správní orgán může následně rozhodnout o vině či nevině daného přestupce. Někdy se stává, že předvedené osoby jsou agresivní, z tohoto důvodu jsou příslušníci policie přítomní přímo u ústního jednání. Jejich přítomnost při ústním jednání se pak následně jeví velice pozitivně.

5 Výsledky, zhodnocení a doporučení

V uvedené kapitole jsou shrnuty nejzajímavější výsledky, které byly zjištěné v praktické části zaměřené na vedení přestupkového řízení ve správním obvodu Úřadu Městské části Praha 9. Nejdříve byl zmapován stav a rozsah projednávaných přestupků, dále personálního zajištění procesu přestupkového oddělení včetně požadavků na výkon oprávněné úřední osoby. V dalším kroku byla provedena analýza efektivity přestupkového řízení, dle výsledku rozhodnutí po provedeném přestupkovém řízení.

5.1 Rozsah a personální zabezpečení přestupkového řízení

Z předložených údajů o počtu projednávaných přestupků správního odboru ÚMČ Praha 9, je zřejmé, že v období od roku 2014 do roku 2018 počet přestupků každoročně mírně rostl. Výjimkou byl rok 2017, kdy došlo k meziročnímu snížení celkového počtu projednávaných přestupků. K poklesu došlo především u přestupků proti majetku a ostatních přestupků projednávaných podle zvláštních zákonů. Od roku 2018 počty přestupků opět rostly. Přestože v tabulce není uveden rok 2019, v uvedeném roce bylo zaevidováno celkem 1357 přestupků, a v roce 2020 je v současné době, dle nových oznámení přestupků, zaevidováno 154 přestupků, přičemž, jak již bylo výše zmíněno, od roku 2018 je na UMČ Praha 9 zavedena nová evidence příchozích přestupků, kdy přestupce má jedno evidenční číslo, přičemž často spáchá víc než jeden přestupek, a tato evidence výsledné počty přestupků za poslední roky relativně zkresluje.

Přestože počet přestupků každoročně rostl, a v současné době dále roste, počet oprávněných úředních osob tento trend nijak nekopíroval. V průměru zajišťovalo přestupkové řízení pět úředníků. Toto množství referentů zvládalo bez problému vést přestupkové řízení v roce 2014, kdy samotné přestupkové řízení vedly tři oprávněné úřední osoby s dlouholetou praxí, a jeden referent byl před složením zkoušky odborné způsobilosti podle starého zákona. Od roku 2015 se situace začala měnit k horšímu. Nově přijatí referenti nezvládali velký nápor, který byl na ně kladen, a jenž spočíval především v

požadavcích na kvalifikaci oprávněných úředních osob, v růstu počtu projednávaných přestupků, v celkové náročnosti práce, která zahrnuje zvýšenou administrativní agendu, ale i ve zvýšení stresových situací doprovázející samotné projednávání přestupků včetně zavedení centrální evidence přestupků.

Při předpokladu dalšího nárůstu počtu projednávaných přestupků lze s největší pravděpodobností očekávat, že počet zaměstnanců bude zcela nedostačující. Pokud nebude přijato nějaké motivační opatření, je velmi pravděpodobné, že flukтуаční situace se bude opakovat ne jenom u nově přijatých zaměstnanců, ale i stálých referentů vykonávajících přestupkové řízení. Autorka práce shledává motivaci zejména v možnosti se více vzdělávat, neboť z praxe vyplývá, že přestupkové řízení vykonávají spíše osoby, které k dané oblasti mají určitý vztah, a především mají zájem o danou problematiku. Dalším možným řešením je vytvoření nových pracovních pozic, jak na pozici referenta „přestupkáře“, tak i vytvoření pracovní pozice pro případnou administrativu, která by ulehčila „přestupkářům“ celkový nárůst administrativní práce, čímž by byl vytvořený časový prostor pro jednotlivé projednávané případy, které jsou časově náročné, jak na samotné řízení, tak i na vydaném rozhodnutí.

5.2 Zhodnocení efektivity přestupkového řízení

Jak vyplynulo z údajů o projednávaných přestupcích, nejčastěji jsou projednávány přestupky proti majetku, následně přestupky proti občanskému soužití a přestupky proti veřejnému pořádku. K úspěšnému dokončení přestupkového řízení správní orgán vynakládá nemalé finanční prostředky (opakované zasílání zásilek, nebo zastavení řízení z důvodu neprokázání viny, a v případě uznání viny jsou přestupci často osoby bez domova, nebo osoby ze sociálně slabých skupin, či osoby v tíživé životní situaci, a v neposlední řadě jsou jimi cizinci, kteří tady často nemají trvalé ani přechodné bydliště na území České republiky), kdy tyto účelově vynaložené prostředky se správnímu orgánu nikdy nevrátí.

Dále z výše uvedeného zjištění vyplynulo, že z celkového počtu uložených pokut je uhrazena pouze malá část, a to 23,8%. Tudíž uložený správní trest pokuty nemá na pachatele žádný nápravný – výchovný účel.

K tomu, aby správní řízení a následně uložená sankce měly skutečně pro přestupce nápravný význam, je třeba přistoupit k jiným formám trestu za protiprávní jednání. Tuto jinou formu autorka práce spatřuje v možnosti ukládání v trestu obecně prospěšných prací

přestupcům (tento trest je v současnosti oprávněný ukládat pouze soud), spočívající v úklidu veřejného prostranství nebo zeleně na území na území MČ Prahy 9, kdy tento trest lze vymáhat i na cizincích žijících na území České republiky a osobách bez finančních prostředků, přičemž tento trest by MČ Prahy 9 ušetřil i značné finanční prostředky na úklid. Otázkou je pak ovšem vymáhání tohoto trestu v reálném životě.

5.3 Zhodnocení součinnosti mezi správním orgánem a orgánem policie

V rámci přestupkového řízení bývá spolupráce s policií využívána zejména k došetření došlého oznámení či doplnění spisové dokumentace, dále při doručování zásilek, a to zejména cizincům nebo podezřelým osobám přímo do jejich zaměstnání, dále k předvedení daných osob k přestupkovému řízení. Co se týče zkušenosti se spoluprací s orgány policie, tak z této spolupráce vyplývají zkušenosti relativně dobré, a to především s Městskou policií hl. m. Prahy, kterou správní orgán velice často žádá k „institutu doručení“ právě u cizinců na ubytovnách, nebo k předvedení požadovaných osob před správní orgán. Opačně je hodnocena součinnost s Policií České republiky, kde převládá neochota při podávání svědeckých výpovědí, a kde převažují nedostatky základních informací obsažených v postoupených oznámení přestupků. Policisté se často neomluvili z řízení, přičemž jejich svědecké výpovědi jsou pro řízení zcela nepostradatelné. Na tomto místě je nutno uvést, že spolupráce mezi Obvodním ředitelstvím policie Prahy 9 (dále také jako „OŘ Prahy 9“) a správním orgánem pro Prahu 9 se v poslední době zlepšuje, a to v návaznosti na setkání policie OŘ Prahy 9 a správního orgánu pro Prahu 9, kde byly domluveny podmínky a podoba vzájemné spolupráce, která je důležitá pro řádné dořešení přestupku.

Obě složky, tedy orgány policie a orgány správní, se snaží reagovat na podněty veřejnosti a předejít dalšímu páchání protizákonné činnosti. Pro ještě lepší spolupráci do budoucna by bylo vhodné hlavně zlepšit vzájemnou komunikaci, scházet se pravidelně v odpovídajícím časovém horizontu, a lépe poznat práci té druhé strany, tedy jak práci na straně správního orgánu, tak i práci na straně policie.

U orgánů policie, by měla být větší aktivita při samotném zpracování daného oznámení přestupku, který je následně postoupen správnímu orgánu. Orgán policie by se dle autorky neměl striktně držet interních předpisů, případně odborných resortních stanovisek k výkladu přestupků, jelikož je tím ztížena role správního orgánu v provádění procesních úkonů, které by mohl provést právě orgán policie. Kdy toto v konečném

důsledku vede často k zákonnému postupu správního orgánu ve smyslu § 59 zákona o přestupcích, kdy se správní orgán obrátí na orgán policie se žádostí o provedení úkonů potřebných k prověření oznámení o přestupcích. Orgán policie pak musí tyto úkony provést, což by v případě jejich provedení před oznámením urychlilo jak činnost správního orgánu, tak i činnost policie České republiky. Tomuto navrhovanému řešení nahrává fakt, že se mnohdy správní orgán v průběhu řízení dozví o skutečnosti, že se v dané věci jedná o trestný čin, což by dle výše navrhovaného řešení opět nemuselo být pravidlem, pokud by orgán policie provedl šetření v širším záběru a došel k tomuto zjištění sám. Přestože Policie ČR a Městská policie hl. m. Prahy je vázána interními předpisy, tak již z několika uskutečněných schůzek je patrné, že ke zlepšení spolupráce a součinnosti, by byly zcela na místě pravidelné schůzky, na kterých by se konzultoval, a hlavně sjednotil postup za účelem dosažení požadovaných výsledků a efektivity v řízení o přestupcích.

5.4 Přehled doporučení ze strany autorky pro zvýšení efektivity přestupkového řízení

Rozsah a personálního zabezpečení projednávaných přestupku

- možnost se více vzdělávat nejenom u nově přijatých zaměstnanců, ale i stávajících referentů, kteří projednávají přestupky;
- navýšit počet pracovních míst na pozici referenta „přestupkáře“;
- vytvoření pracovních pozic administrativních pracovníků, kteří by z důvodu nárůstu administrativy, zajišťovali tuto agendu v plném rozsahu.

Efektivita přestupkového řízení

- z důvodu zvýšení efektivity ukládaného trestu zavést jiné formy trestu, a to zejména možnost ukládat v přestupkovém řízení trest obecně prospěšných prací, spočívajících zejména v úklidu veřejného prostranství a zeleně ve správním obvodu MČ Prahy 9, kde daný přestupek spáchaný. Pozitivem tohoto trestu tkví v tom, že ho lze ukládat a vymáhat především na osobách bez finančních prostředků, u kterých uložena sankce v podobě peněžních pokut nelze vymáhat, a to ani exekučně.

Zhodnocení součinnosti mezi správním orgánem a orgánem policie

- u orgánů policie, autorka práce doporučuje větší aktivitu při samotném zpracování daného oznámení přestupku, který je následně postoupen správnímu orgánu;
- orgán policie by se dle autorky neměl striktně držet interních předpisů, případně odborných resortních stanovisek k výkladu přestupků, jelikož je tím ztížena role správního orgánu v provádění procesních úkonů, které by mohl provést právě orgán policie sám. Tomuto navrhovanému řešení nahrává skutečnost, že se mnohdy správní orgán v průběhu řízení dozví o skutečnosti, že se v dané věci jedná o trestný čin, pokud by orgán policie provedl šetření v širším záběru, došel by k tomuto zjištění sám, a správní orgány by tak nebyl zahlcován domnělými přestupky;
- pravidelné schůzky správního orgánu ÚMČ Praha 9 s orgány Policie ČR a Městské policie hl. m. Prahy, na kterých by se konzultoval, a hlavně sjednotil postup za účelem dosažení požadovaných výsledků a efektivity v řízení o přestupcích.

6 Závěr

Hlavním cílem bakalářské práce byla analýza právní úpravy přestupkového řízení, se zaměřením na přestupky proti občanskému soužití, které jsou v rámci činnosti přestupkového řízení druhá nejfrekventovanější skupina projednávaných přestupků, a využití příslušných právních úprav v praxi ÚMČ Praha 9. Dosažení zvoleného cíle bylo naplněno zpracováním teoretické části, která obsahuje vymezení pojmů přestupkového jednání, jeho znaků, působnosti a sankcí, včetně definic přestupků proti občanskému soužití, tedy veškerých jednání, která ohrožují občanské soužití, což bylo dále promítnuto do praktické části. Následně byl proveden rozbor sledovaných ukazatelů v řízení o přestupcích s důrazem na přestupky proti občanskému soužití, které byly projednávány na přestupkovém oddělení ÚMČ Praha 9 v období od roku 2014 až do roku 2018 včetně závěru plynoucího z vlastních praktických zkušeností ve sledované oblasti. Na základě výše uvedených dat, zjištění a výsledků, dospěl autor práce k závěrům, navrhovaným řešením, které by přispěly k optimalizaci, zefektivnění a zlepšení výkonu přestupkového řízení na ÚMČ Praha 9.

Obecně platným předpisem pro správní řízení je správní řád, který představuje zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů. Současnou právní úpravu přestupků řeší zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, který upravuje procesní řízení a zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, upravuje skutkové podstaty přestupků. Změnou zákona došlo ke změně hmotněprávní a procesněprávní úpravy. Hlavním přínosem tohoto nového zákona je jeho komplexnost, sjednocení procesních pravidel a jejich aplikace u různých správních orgánů. Dalším přínosem tohoto nového zákona je zavedení jednotné terminologie, kdy pod pojem přestupek je zahrnut i správní delikt, a pojem sankce je nově nahrazen pojmem správní trest. Další významnou změnou je sjednocení právní úpravy odpovědnosti za přestupky fyzických osob, právnických osob a podnikajících osob do jednoho právního předpisu. Tento nový zákon se výrazně přiblížil k základním principům trestního práva a k zásadám správního trestání vyjádřeným v soudních rozhodnutích.

Úkolem oddělení přestupků, v tomto případě odboru správního ÚMČ Praha 9, je vedení evidence a projednávání přestupků dle zákona č. 250/2016 Sb. zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákona č. 251/2016 Sb., o některých

přestupcích, a podle zvláštních právních předpisů. Jak již bylo zmíněno ve vlastní práci, za sledované období od roku 2014 do roku 2018 bylo na přestupkovém oddělení ÚMČ Praha 9 projednáno celkem 6717 přestupků. Tuto agendu zajišťovalo v průměru celkem pět oprávněných úředních osob. Avšak přijetím nového zákona, a s tím spojené nové požadavky na kvalifikaci oprávněných úředních osob, růst projednávaných přestupků, větší náročnost přestupkového řízení, zvýšená administrativní agenda, a především zvýšení stresových situací při samotném projednávání přestupků včetně zavedení centrální evidence přestupků, měli následně vliv na fluktuaci nově přijatých zaměstnanců.

Cílem práce bylo taktéž posoudit efektivitu přestupkového řízení na oddělení přestupků ÚMČ Praha 9, a porovnání počtu uložených pokut s pokutami zaplacenými ve sledovaném období od roku 2014 do roku 2018 na ÚMČ Praha 9, kdy z uvedeného porovnání vyplývá to, jak je správní řízení o přestupcích finančně náročné, ale uložené sankce jsou nevymahatelné.

Dále bylo v práci konstatováno, že přestupkové oddělení na ÚMČ Praha 9 v rámci přestupkového řízení velice často využívá součinnosti s policií, jak s Městskou policií hl. m. Prahy, tak i s policií České republiky, a to zejména k doplnění došlého oznámení o přestupku, k provedení nutných svědeckých výpovědí, dále při doručování zásilek zejména cizincům, a hlavně k institutu předvedení před správní orgán. Zkušenosti se spoluprací mezi těmito orgány vyllynuly celkem pozitivně, hlavně co se týče spolupráce s Městskou policií hl. m. Prahy, a to jak při podávání svědeckých výpovědí, tak i při doručování zásilek především cizincům na ubytovnách, nebo při předvedení požadovaných osob před správní orgán. Spíše negativně je hodnocena součinnost s policií České republiky, a to zejména při doplňování došlého oznámení a podávání případných svědeckých výpovědí.

Na základě výše uvedených dat, zjištění a výsledků práce, dospěla autorka práce k závěru, že jsou zde řešení či návrhy, jež by přispěly k zefektivnění a dosažení požadovaných výsledků v oblasti řízení o přestupcích, a které jsou spatřovány v ukládání nových forem sankcí a zlepšení vzájemné součinnosti a spolupráci dotčených orgánů.

Závěrem lze pouze dodat, že přestupkové řízení a výkon činnosti oprávněné úřední osoby lze vnímat jako velmi náročné a stresující, kdy při narůstajícím počtu přestupků, agresivitě pachatelů a dalších zvýšených požadavků na kvalifikaci zaměstnanců, se nelze ani divit vysoké fluktuaci úředníků, kteří jsou oprávněni projednávat přestupky. Proto je nezbytné se zamyslet nad zlepšením tohoto stavu, aby přestupkové řízení mohlo být bezproblémově vedeno, například zajištěním dostačujícího administrativního zázemí,

odpovídajícím odměňování s ohledem na důležitost řízení, snížení počtu řízení připadajících na jednu oprávněnou úřední osobu, a v neposlední řadě i zvýšením motivace referentů.

7 Seznam použitých zdrojů

KUČEROVÁ, Helena. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích: s komentářem a judikaturou. Praha: Leges, 2017. ISBN 978-807502-211-0.

JEMELKA, Luboš. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích. Praha: C. H. Beck 2017. ISBN 978-80-7400-666-1.

JEMELKA, PONDĚLÍČKOVÁ, BOHADLO. Správní řád s komentářem. Praha: C. H. Beck, 2008. ISBN 978-7179-784-5.

STRAKOŠ, Jan. *Zákon č. 251/2016 Sb. o některých přestupcích*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 999-00-017-8931-2.

ONDRUŠOVÁ, Marta. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: praktický komentář k zákonu č. 250/2016 Sb. (přestupkový řád) s důvodovou zprávou a základní judikaturou. Praha: Leges, 2017. ISBN 978-80-7502-212-7.

Internetové zdroje

Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů, [online]. [cit. 2019-08-10]. Dostupné z [www: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-250](https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-250)

Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, [online]. [cit. 2019-03-08]. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-251>.

Zákon č. 273/2001 Sb. o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů, [online]. [cit. 2019-03-08]. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-273>.

NSS 1 AS 1/2008

MV ČR. Metodické pomůcky k zákonu č. 250/2016 Sb. O odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, druhá doplněná verze: Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Druhá doplněná verze. Praze: ministerstvo vnitra ČR, 2018. [online]. Dostupné z <https://www.mvcr.cz/clanek/zakon-o-odpovednosti-za-prestupky-a-rizeni-o-nich-ucinny-od-1-7-2017.aspx>

Praha 9, [online]. [cit. 2020-02-23]. Dostupné z https://cs.wikipedia.org/wiki/Praha_9

Městská část Praha 9.[online]. [cit. 2019-03-08]. Dostupné z http://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/mestske_casti/praha_9/index.html